

Vlaams
Parlement

ingediend op **15** (2019-2020) – Nr. 5-E
4 december 2019 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Maaïke De Vreese en Caroline Gennez
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting
en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2020

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Axel Ronse, Tine van der Vloet;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Imade Annouri;
Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Jos Lantmeeters, Philippe Muyters, Elke Sleurs;
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;
Loes Vandromme, Vincent Van Peteghem;
Steven Coenegrachts, Sihame El Kaouakibi;
Johan Danen, Ann De Martelaer;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

15	(2019-2020) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
– Nr. 2 t.e.m. 4: Amendementen
– Nr. 5-A t.e.m. D: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
14	(2019-2020) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
12	(2019) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
13	(2019-2020) – Nr. 1: Algemene toelichting
13-A t.e.m. AB	(2019-2020) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting
16	(2019-2020) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
21	(2019-2020) – Nr. 1: Meerjarenraming
152	(2019-2020) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet
126	(2019-2020) – Nr. 1: Beleidsnota
– Nr. 2: Motie
128	(2019-2020) – Nr. 1: Beleidsnota
– Nr. 2 en 3: Moties

INHOUD

I.	DEEL ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE	4
1.	Toelichting	4
2.	Bespreking	7
2.1.	Tussenkomen van de leden over de begroting.....	7
2.2.	Antwoorden van de minister.....	8
2.3.	Replieken	18
II.	DEEL WERK EN SOCIALE ECONOMIE	19
1.	Toelichting	19
2.	Bespreking	24
2.1.	Tussenkomen van de leden	24
2.2.	Antwoorden van de minister.....	26
2.3.	Replieken	32
III.	INDICATIEVE STEMMING	35
	Gebruikte afkortingen	36
	Bijlage: bijkomende antwoorden van minister Hilde Crevits	37
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie besprak op 14, 21 en 28 november 2019 de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020.

De uitgavenbegroting werd samen behandeld met het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2020 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 152/1) en met de beleidsnota's Economie, Wetenschap en Innovatie 2019-2014 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 126/1) en Werk en Sociale Economie 2019-2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 128/1). Daarover zal afzonderlijk verslag worden uitgebracht.

De door de minister getoonde presentaties van de begrotingen zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. DEEL ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE

1. Toelichting

Budgetevoluitie EWI

Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw, geeft op 14 november 2019 toelichting bij de uitgavenbegroting 2020 voor het beleidsdomein EWI.

De minister verwijst naar de tabel die is opgenomen in de getoonde presentatie. De begroting van het beleidsdomein EWI bedraagt bij de begrotingsopmaak 2020 1,78 miljard euro in vastleggingskredieten en 1,7 miljard euro in vereffeningskredieten. Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 is er een daling met 21 miljoen euro in VAK en 46,6 miljoen euro in VEK.

Ook voor het beleidsdomein EWI geldt dat er zowel generieke als punctuele maatregelen worden genomen. De Vlaamse Regering neemt die maatregelen voor alle beleidsdomeinen en dus ook voor EWI.

Aan EWI wordt gevraagd een efficiëntiewinst te boeken op haar apparaatskrediet, met name -260.000 euro op personeel en -74.000 euro op werking.

De generieke besparing van 6 procent op de werkingssubsidies betekent voor EWI een besparing van 64,8 miljoen euro.

De niet-indexering van de werkingsmiddelen komt neer op -13,1 miljoen euro in VAK en -3,5 miljoen euro in VEK.

De Vlaamse Regering mildert ook een aantal groeipaden. Bij EWI betekent dit dat de opstap voor de integratie van hogescholen en universiteiten wordt overgeslagen. In 2020 gaat het over -5 miljoen euro.

Er zijn ook een aantal punctuele maatregelen op het beleidsdomein EWI ten belope van -73 miljoen euro. Het gaat over 23 miljoen euro via de vermindering van het subsidiepercentage van de kmo-portefeuille, 10 miljoen euro minder voor subsidies economie en 40 miljoen euro verlaging van de provisie binnen het Hermesfonds. Het economische subsidiebeleid zal selectiever en gericht moeten worden gemaakt.

Nieuw beleid

De Vlaamse Regering heeft bij haar aantreden ook nieuw beleid vooropgesteld. Tegen 2024 voorziet ze in 250 miljoen euro extra beleidsuitgaven voor O&O. De minister is tevreden dat er daarnaast, binnen de nieuwe investeringsenveloppe van 1,65 miljard euro, 195 miljoen euro aan onderzoeksinfrastructuur wordt toegewezen.

In 2020 al krijgt het beleidsdomein EWI 20 miljoen euro nieuwe middelen voor beleidsimpulsen en 10 miljoen euro investeringsmiddelen. De 20 miljoen euro aan nieuwe middelen wordt vooral ingezet om de generieke 6 procentsubsidiemaatregel te verzachten. De 10 miljoen euro investeringsmiddelen wordt toegekend aan het FWO voor onderzoeksinfrastructuur.

Resultaat begroting en nieuw beleid

De besparingen op personeel en werking en de niet-indexering van de werkingsmiddelen worden lineair doorgevoerd op het niveau van de Vlaamse overheid.

Vanuit de 20 miljoen euro nieuwe middelen voor het beleidsdomein EWI worden wel correcties aangebracht op de generieke besparing van 6 procent. Het Bijzonder Onderzoeksfonds en het Industrieel Onderzoeksfonds waren al vrijgesteld van de generieke besparing, maar dat zal ook gelden voor:

- UNU-CRIS;
- werking en informatica van het FWO;
- VLIZ;
- klinisch wetenschappelijk onderzoek bij het FWO;
- strategische onderzoekscentra Flanders Make en VITO;
- Waarborgbeheer nv.

Voor Flanders Technology International, het VIB en imec is de besparing lager dan de 6 procent.

De reden voor deze uitzonderingen is dat de Vlaamse Regering het fundamentele onderzoek, dat heel belangrijk is voor Vlaanderen, wil ontzien. Bij VIB en imec worden de besparingen tot 2 procent teruggebracht.

Programma EA Apparaatskredieten

Het programma EA Apparaatskredieten bevat de personeels- en werkingskredieten van enerzijds het Departement EWI en anderzijds het VLAIO. Zoals al vermeld, worden lineaire besparingen doorgevoerd op personeel (-260.000 euro) en werking (-74.000 euro). Netto stijgt het krediet echter nog met 415.000 euro, onder meer door een aantal compensaties en stijgende uitgaven op het variabel krediet voor personeelsuitgaven.

Programma EB Provisies

In 2019 stond op dit programma een hoog bedrag omdat bij de begrotingsopmaak een groot deel van de voorziene EWI-begrotingsopstap van 280 miljoen euro op de provisie voor O&O werd geplaatst. In de begroting 2020 zakt deze provisie drastisch omdat de provisiemiddelen van 2019 in 2020 herverdeeld worden over de begrotingsartikelen van de beleidsprogramma's Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie.

Programma EC Economie

Het programma EC is het eerste beleidsprogramma. Het bestaat uit twee inhoudelijke structuurelementen: financiering ondernemingen en groei-ondersteuning kmo's en bedrijven.

Onder financiering van ondernemingen is het volgende terug te vinden:

- economisch overheidsinstrumentarium: 34,9 miljoen euro;
- beheersvergoeding aan Waarborgbeheer nv: 2,2 miljoen euro;
- Flanders Future Tech Fund: 1,1 miljoen euro.

Bij het economisch overheidsinstrumentarium gaat het over de subsidie van 10 miljoen euro aan Limburg Sterk Merk, de nettoverliesfinanciering van Waarborgbeheer nv (10,2 miljoen euro) en de uitgaven voor de verliesfinanciering bij de PMV.

Onder groei-ondersteuning kmo's en bedrijven ressorteren de dotatie aan het Hermesfonds (705 miljoen euro VAK en 614 miljoen euro VEK). Daarnaast zijn er ook de kredieten voor beleidsvoorbereiding (5,8 miljoen euro).

Met zijn dotatie voert het Hermesfonds zowel een economisch beleid als een innovatiebeleid. Binnen het economisch beleid gaat het onder meer over initiatieven voor ondernemerschap, Flanders DC, Win-winlening, kmo-portefeuille en groeisubsidie, strategische transformatiesteun, hinderpremie, ecologiesteun, carbon leakage en initiatieven ruimtelijke economie.

In het innovatiebeleid gaat het onder andere over landbouwkundig onderzoek, de Baekelandmandaten, O&O-projecten, clustersteun, artificiële intelligentie en cybersecurity.

Programma EE Wetenschappelijk onderzoek

Het totaalkrediet voor het programma EE Wetenschappelijk onderzoek bedraagt 662,7 miljoen euro in VAK en 628,5 miljoen euro in VEK. De drie grootste posten zijn het algemeen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, het domeinspecifieke wetenschappelijk onderzoek (met KMDA, VLIZ en Plantentuin Meise) en de onderzoeksinfrastructuur.

Onder het algemeen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek ressorteert het hoger onderwijs, met onder meer het BOF (229,1 miljoen euro) en het FWO (377,8 miljoen euro).

Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 stijgt het krediet met 136 miljoen euro VAK en 98,3 miljoen euro VEK. Dit is te verklaren door de herverdeling van middelen uit de provisie O&O en het nieuwe beleid.

Programma EF Innovatie

Het totaalkrediet voor het programma Innovatie bedraagt 310 miljoen euro in VAK en 324 miljoen euro in VEK. Het programma bevat twee inhoudelijke structuurelementen. Het grootste is de brugfunctie fundamenteel en toegepast onderzoek en het tweede de valorisatie van onderzoeksresultaten.

Onder brugfunctie fundamenteel en toegepast onderzoek zijn de kredieten terug te vinden voor imec, Flanders Make, VIB, VITO en regeneratieve geneeskunde. Bij de valorisatie van onderzoeksresultaten gaat het over het IOF en de interfacediensten.

Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 stijgt het krediet met 28 miljoen euro aan VAK en 40,9 miljoen euro aan VEK. Dit komt door herverdeling van middelen vanuit de provisie O&O en het nieuwe beleid.

De minister merkt op dat de innovatiekredieten gericht naar bedrijven niet in dit programma staan, maar in het programma Economie. Deze innovatiekredieten vallen immers onder het Hermesfonds.

Programma EG Wetenschapscommunicatie

Via het programma Wetenschapscommunicatie worden de structurele partners inzake wetenschapscommunicatie ondersteund. Er is ook ruimte voor ad-hocfinancieringen.

De middelen blijven in 2020 zo goed als status quo. De kredieten voor sensibiliseren en samenleving bedragen 8,1 miljoen euro in VAK en 9,5 miljoen euro in VEK. De middelen voor de expertisecellen in het hoger onderwijs bedragen 2 miljoen euro in VAK en VEK.

2. Bespreking

2.1. Tussenkomen van de leden over de begroting

2.1.1. *Schriftelijk ingediende vragen*

De commissieleden konden begrotingsvragen schriftelijk indienen voor de start van de bespreking.

Over de tussenkomen van de leden over de beleidsnota EWI wordt afzonderlijk verslag uitgebracht. Dit verslag blijft beperkt tot de opmerkingen over de begroting 2020.

2.1.2. *Algemene tussenkomen*

Volgens *Ilse Malfroot* zit minister Crevits in de zakken van de kmo's. Om de concurrentiepositie te verbeteren en kennis te verwerven via opleidingen en advies, kan een kmo een subsidie krijgen. Het Vlaams Belang vindt het bijzonder jammer dat er gesnoeid wordt in deze kmo-subsidies. De inkrimping van de kmo-portefeuille gaat vooral ten koste van de kleinere ondernemingen, die hiermee een van hun belangrijkste instrumenten verliezen om sneller te kunnen professionaliseren. Wie een kleinere onderneming leidt, moet zich vaak zowel met de dagelijkse business als met de human resources en boekhoudkundige zaken bezighouden. Door met de steun van het Kmo-fonds extra opleidingen te volgen of begeleiding te krijgen, krijgt een kleine ondernemer de kans om een stap vooruit te zetten. Dit instrument, waarmee kmo's en beoefenaars van vrije beroepen opleidingen, advies of coaching deels door de overheid kunnen laten financieren, moet het nu met 23 miljoen euro minder stellen. Dat is meer dan een derde van het budget. Voor het Vlaams Belang is dat een brug te ver.

Meyrem Almaci is altijd bereid een oefening te maken om efficiënter en gericht te werken. Maar het is volgens het lid opmerkelijk waar die oefening in deze begroting wel wordt gevraagd en waar niet en op welke manier tientallen miljoenen al dan niet worden ingezet. De middelen van de kmo-portefeuille kunnen zeker efficiënter en gericht worden ingezet met het oog op duurzaamheid, maar een heroriëntering van de middelen zou dan beter zijn dan lagere subsidiepercentages. De regering heeft een ideologische keuze gemaakt en die is volgens het lid bizar in vergelijking met de keuze om geen heroriëntering te vragen van grote energie-intensieve bedrijven en er, nagenoeg zonder kader en zonder voorwaarden, zelfs

nog extra middelen tegenaan te gooien. Het is tegenstrijdig om aan de ene kant een logica te hanteren waarbij men voor lagere subsidiepercentages kiest en aan de andere kant een maximale compensatie te geven aan energie-intensieve bedrijven, goed voor bijna de helft van de middelen van het Klimaatfonds.

Caroline Gennez stelt zich vragen bij de FWO-besparingen en het drastisch verhogen van de staatssteun aan energie-intensieve bedrijven in het kader van het ETS. Heel wat middelen uit het Klimaatfonds kunnen beter worden geïnvesteerd om de duurzame transitie mogelijk te maken.

De sp.a-fractie vindt het geen goed idee om de middelen voor het compenseren van bedrijven die veel CO₂ uitstoten op te trekken naar meer dan 90 miljoen euro, terwijl men daar in 2017-2018 nog maar 31 miljoen euro in investeerde. Het zal bij die bedrijven de drijfveer wegnemen om zelf te innoveren en minder energie te verbruiken. Er zijn volgens het lid betere oplossingen, zoals de carbon border tax op Europees niveau.

Bij de verdeelsleutel van de onderzoeksmiddelen ziet *Caroline Gennez* een eerste knippenlicht. De minister bespaart 16,6 miljoen euro op de FWO-subsidies. Welke impact heeft dit op de slaagkans van FWO-aanvragen? Waarvoor dient dan de extra investering van 5,5 miljoen euro voor excellent wetenschappelijk onderzoek? Ligt daarin dan de focus op het fundamenteel onderzoek?

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting kondigde aan dat hij de 3,5 miljard euro subsidies zal evalueren. *Caroline Gennez* vraagt wat dit concreet betekent voor de subsidies binnen het Hermesfonds. Op basis van welke criteria zullen die worden geëvalueerd? Zijn de huidige besparingen van 6 procent en de punctuele besparingen op de kmo-portefeuille en de economiesubsidies dan geen serieuze voorafname op dat proces? Hoe verhouden die zich tot elkaar?

2.2. Antwoorden van de minister

Minister *Hilde Crevits* antwoordt ook op de vragen die schriftelijk door de commissieleden werden ingediend.

2.2.1. Algemeen – besparingen

Het beleidsdomein EWI beschikt in 2020 over een beleidskrediet van nagenoeg 1,8 miljard euro. Uiteraard deelt het beleidsdomein op een correcte manier in de algemene begrotingsoefening van de Vlaamse Regering. Maar evenzeer voorziet de meerjarenbegroting de komende jaren belangrijke nieuwe beleidsimpulsen voor EWI. Tegen 2024 bedraagt de extra impuls in gewone beleidskredieten 250 miljoen euro. Tegelijkertijd wordt er over de hele legislatuur ook in 195 miljoen extra investeringen in onderzoeksinfrastructuur voorzien.

Een aantal commissieleden vroeg hoe de begrotingsmaatregelen van de Vlaamse Regering vertaald zijn in de EWI-begroting. In haar toelichting heeft de minister al haar algemene visie daarop gegeven.

Binnen de Hermesbegroting is er meer selectiviteit in de economische subsidies, maar wordt de innovatiesteun ontzien. Dat is een duidelijke beleidskeuze. Dezelfde visie wordt toegepast op de EWI-kredieten buiten het Hermesfonds. Daarbij wordt 20 miljoen euro extra aan beleidskredieten ingezet om de besparingen op fundamenteel onderzoek terug te draaien en de besparingen op strategisch onderzoek te temperen. Op die manier worden Flanders Make en VITO volledig ontzien. Bij de grotere instellingen VIB en imec is de besparing beperkt gebleven tot 2 procent.

In het innovatiebeleid probeert de minister ook de universiteiten te ontzien wat de besparingen betreft. De belangrijke rechtstreekse onderzoekskredieten voor de universiteiten via het BOF en IOF zijn niet onderworpen aan de generieke besparing van 6 procent. De grote opstappen van respectievelijk 35 miljoen euro en 20 miljoen euro, die door de recente regeringsbeslissing zijn toegevoegd, zijn dus beschikbaar. De minister stelt vast dat er in de pers geen aandacht was voor deze beslissing, terwijl het toch om omvangrijke kredieten gaat die Vlaanderen ten goede komen. Deze middelen moeten nu goed kunnen worden geabsorbeerd door de instellingen. In dat opzicht heeft de VARIO gelijk om in zijn advies te stellen dat, na de grote opstap van 280 miljoen euro voor O&O in 2019, het nodig is om de innovatieactoren in 2020 op adem te laten komen.

2.2.2. Innovatiesteun – grote en kleine bedrijven

De minister benadrukt dat de heroriëntatie naar innovatiesteun ten nadele van economische steun geen keuze is voor de grote bedrijven ten nadele van de kleine bedrijven. Ze wil net de steuninstrumenten voor innovatie nog kmo-vriendelijker maken. Het is weliswaar zo dat er een sterke concentratie van O&O is bij een beperkt aantal bedrijven en sectoren. De zeer hoge O&O-intensiteit van sommige bedrijven zorgt ervoor dat deze bedrijven – terecht – een zeer belangrijk bedrag aan innovatiesteun krijgen.

De tien belangrijkste ontvangers van VLAIO-innovatiesteun kregen in 2018 ongeveer 44,5 miljoen euro. De biomedische sector is daarbij bijzonder belangrijk, wat niemand zal verbazen. De grootste ontvanger is Janssen Pharmaceutica met meer dan 8 miljoen euro, gevolgd door Barco, Genzyme Flanders, argenx, CNH Industrial, Bekaert, Agfa, Nokia Bell, Indigo Diabetes en Punch Powertrain. Naar aanleiding van de procedure voor collectief ontslag werden de betalingen voor Punch Powertrain wel opgeschort.

Dit is echter maar een deel van het verhaal. In feite zijn de steuninstrumenten voor innovatie de voorbije jaren al een flink stuk kmo-vriendelijker geworden. Dat blijkt ook duidelijk uit de cijfers van het VLAIO. Ten opzichte van 2010 en 2011 is het aandeel van innovatiesteun dat naar kleine bedrijven (minder dan 50 werknemers) gaat, gestegen van minder dan 30 procent naar meer dan 40 procent in 2017 en 2018. Tegelijk is het aandeel van de grote bedrijven in de steun in dezelfde periode afgenomen van meer dan 60 procent naar minder dan 50 procent. Het merendeel van de steun (55 procent) gaat vandaag dus naar kleine en middelgrote ondernemingen.

Omdat in de periode 2010 tot 2018 de totale uitgekeerde innovatiesteun is toegenomen met 75 procent tot ongeveer 200 miljoen euro, is de evolutie in absolute bedragen ook zeer significant. Daar waar de kleine bedrijven in de periode 2010-2011 ongeveer 30 miljoen steun per jaar verkregen, ging het in 2018 over bijna 83 miljoen euro.

De minister is vastbesloten op deze weg verder te gaan en het aantal kmo's die de weg vinden naar steun voor O&O verder op te drijven. Vandaag is al zes op tien van de ondernemingen die een beroep doen op VLAIO-steun voor innovatie een klein bedrijf, maar in absolute aantallen blijft het nog beperkt, meer bepaald ongeveer 300 op een totaal van meer dan 500.000 bedrijven in Vlaanderen. De aansluiting van de vele kleine bedrijven bij onderzoek houdt een enorm potentieel in voor vernieuwing en groei, maar ook voor de algemene innovatiegerichtheid van de Vlaamse economie en samenleving.

2.2.3. Punctuele vragen van Maurits Vande Reyde

Recurrente opstap O&O

Vraag: kan de minister een overzicht geven van de jaarlijkse opstappen in het recurrente groeipad?

De minister antwoordt dat, in vergelijking met de begroting 2019, de opstappen voor O&O er als volgt uitzien:

- 2020: 20 miljoen euro;
- 2021: 50 miljoen euro;
- 2022: 90 miljoen euro;
- 2023: 150 miljoen euro;
- 2024: 250 miljoen euro.

Vraag: belangrijk is dat de actoren in het veld tijdig op de hoogte worden gebracht van de verdeling van de extra middelen, zodat kan geanticipeerd worden op de uitbreiding van de budgetten. Hoe zal de minister hier te werk gaan? Welke prioriteiten zal de minister vooropstellen voor de inzet van dit recurrente groeipad?

De minister antwoordt dat er tijdig met de actoren in het veld zal worden overlegd, zodat zij zich op de best mogelijke manier op de uitbreiding van de budgetten kunnen voorbereiden. In de loop van de legislatuur zal de minister bekijken hoe dit groeipad concreet kan worden ingevuld. Daarbij zal ze een evenwichtige verdeling tussen gericht en niet-gericht of fundamenteel onderzoek nastreven.

Vraag: de enveloppe voor recurrent nieuw beleid wordt in 2020 voornamelijk ingezet om de impact van de budgettaire maatregelen te milderen. Er wordt in de eerste plaats gemilderd bij het FWO en de SOC's. Kan de minister deze keuze toelichten?

De minister heeft haar visie over de inzet van de 20 miljoen euro extra beleidskredieten al gegeven in de toelichting. Ze vindt het belangrijk om te blijven investeren in fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Op de middelen voor het FWO komt ze later terug. Bij de SOC's worden de besparingen gemilderd om hun langetermijngroei te verzekeren en de verbindende rol die ze opnemen tussen het onderzoek en het Vlaamse economisch en maatschappelijk weefsel blijvend te versterken.

Opstap investeringen O&O

Vraag: de meerjarentabel vermeldt dat de opstap van investeringen voor O&O dient voor "Infrastructuur voor O&O (onder andere SOC's, speerpuntclusters en hoger onderwijs)". Wat komt in aanmerking voor financiering uit de investeringsenveloppe?

De minister antwoordt dat in 2020 het bedrag van 10 miljoen euro is toegewezen aan het FWO voor investeringen in onderzoeksinfrastructuur. Het toepassingsgebied is ruim, maar past uiteraard in de doelstellingen van het regeerakkoord en de beleidsnota.

Vraag: in de vorige legislatuur werden de investeringsbudgetten in belangrijke mate ingezet voor reguliere subsidiekanalen, en niet voor investeringen. Kan de minister zich engageren om de investeringsenveloppe effectief in te zetten voor de infrastructuurnoden binnen het domein EWI? Is dit gekoppeld aan de opmaak van de roadmap voor onderzoeksinfrastructuur die in het regeerakkoord wordt vermeld?

De extra 10 miljoen euro voor O&O-investeringen zijn dus toegewezen aan het FWO voor infrastructuurprojecten. In samenwerking met het onderzoekslandschap (universiteiten, SOC's, de Vlaamse wetenschappelijke instellingen, speerpuntclusters enzovoort) en het bedrijfsleven zal vanuit een strategisch langetermijnperspectief de Vlaamse roadmap voor onderzoeksinfrastructuur worden geactualiseerd.

De noden volgens de roadmap kunnen gefinancierd worden via de reguliere kanalen bij het FWO, maar daarnaast kan er ook uit de investeringsprovisie worden geput. De investeringsprovisie kan bijvoorbeeld ook worden ingezet voor O&O-investeringsprojecten in het kader van de regionale specialisatie of voor het investeringsinstrument voor de hogescholen.

Hermesfonds

Vraag: het Hermesfonds wordt gevat door enerzijds enkele generieke maatregelen, en anderzijds een punctuele besparing van 73 miljoen euro op economische subsidies. Welke subsidies worden hierdoor gevat en hoe zal dit worden gerealiseerd? Kan de minister een volledig overzicht bezorgen van de verdeling van alle besparingen over de verschillende posten en maatregelen binnen de Hermesbegroting?

Het Hermesfonds wordt gevat door in totaal 113 miljoen euro aan besparingen. Deze bestaan uit:

- efficiëntie en kerntaken – subsidies generiek (min 6 procent): -30 miljoen euro VAK;
- punctuele maatregelen: VAK-provisie investeringen economie en wetenschappen (-40 miljoen euro VAK);
- punctuele maatregelen – verlaging steunpercentage kmo-portefeuille: -23 miljoen euro VAK;
- punctuele maatregelen – subsidies economie: -10 miljoen euro VAK;
- generieke niet-indexatie (niet-loongebonden kredieten buiten indexprovisie): -10,8 miljoen euro VAK.

Tegelijk is het zo dat het VAK van het Hermesfonds ook wordt verhoogd met 58,2 miljoen euro vanuit het Klimaatfonds, 30,9 miljoen euro vanuit de provisie O&O en 10,8 miljoen euro indexatie. Uiteindelijk bedraagt de dotatie aan het Hermesfonds in 2020 dan 705,7 miljoen euro VAK en 612,7 miljoen euro VEK. In de Hermesbegroting zelf staat voor 2020 721,7 miljoen euro VAK en 785,7 miljoen euro VEK ingeschreven.

Het totale vastleggingskrediet (na plussen en minnen) is verdeeld over de verschillende posten die terug te vinden zijn in de Hermesbegroting. De minister merkt op dat het Vlaams Parlement, overeenkomstig de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën, de begroting op programmaniveau goedkeurt. De toelichting bij het Hermesfonds in de beleids- en begrotingstoelichting daalt zelfs neer tot op het niveau van de basisallocaties die ressorteren onder de verschillende begrotingsartikelen (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 13-F/1*). Daarom is de minister ervan overtuigd dat het Vlaams Parlement voldoende is geïnformeerd over alle bewegingen. In 2020 komt er nog een begrotingscontrole en als gevolg daarvan kunnen er nog interne verschuivingen optreden.

De besparingen zullen gerealiseerd worden door enerzijds een aanpassing van de regelgeving – onder meer strengere selectiecriteria – en door het beperken van gesloten budgetten – onder meer oproepen voor een lager bedrag of minder oproepen.

Vraag: binnen de punctuele besparing wordt 10 miljoen euro bespaard op de economische subsidies. Kan de minister dit toelichten?

De minister antwoordt dat de punctuele besparing van 10 miljoen euro niet is toegewezen aan een welbepaalde steunmaatregel, maar in de globale begrotingsoefening zit vervat. Als voorbeeld geeft de minister het selectiever inzetten van de budgetten voor strategische transformatiesteun of van de steun voor ontwikkeling van bedrijventerreinen.

Vraag: bij de kmo-portefeuille zal 23 miljoen euro worden bespaard door middel van lagere subsidiepercentages. De beleidsnota stelt dat bijzondere aandacht zal worden besteed aan de kwaliteit van de dienstverleners en dat misbruiken worden tegengegaan. Zal dit gebeuren via aanpassing van de regelgeving, bijvoorbeeld via strengere criteria voor erkenning van dienstverleners? Zal de controle versterkt worden, en zo ja hoe zal dit gebeuren?

De minister verwijst ook naar de tussenkomst van Meyrem Almaci, die pleitte voor een heroriëntering van de middelen in plaats van lagere subsidiepercentages. De kmo-portefeuille blijft met een budget van 40 miljoen euro in 2020 een belangrijk instrument voor het aanmoedigen van kmo's om bijscholing of extern advies in te kopen. Het gaat dan zowel over de opleidingen voor de zelfstandige bedrijfsleider als voor het personeel van een kmo. De voorbije jaren kende het budget voor de kmo-portefeuille in uitgekeerde subsidies een bijzonder sterke groei: van iets minder dan 40 miljoen euro in 2014 naar ruim 61,3 miljoen euro in 2018.

In 2019 zal het bedrag wellicht rond de 70 miljoen euro liggen. Er worden nu overigens nog veel aanvragen ingediend omdat sommigen na berichten in de pers menen dat de subsidies worden stopgezet, wat niet het geval is. De verminderingen in rekening gebracht, wordt eigenlijk teruggekeerd naar het budget bij het begin van de vorige regeerperiode.

Om het budget in 2020 te verlagen zal de minister de subsidiepercentages voor middelgrote ondernemingen van 30 procent naar 20 procent brengen en voor kleine ondernemingen van 40 procent naar 30 procent. Het plafond voor de totale subsidie per jaar wordt verlaagd naar 7500 euro voor alle bedrijven. Nu kunnen middelgrote ondernemingen nog 15.000 euro subsidie per jaar krijgen en kleine ondernemingen 10.000 euro.

Het is en blijft de visie van de minister dat competenties een cruciale factor zijn voor het succes van een klein of jong bedrijf. De keuze is hier sterk op te blijven inzetten met de kmo-portefeuille, waarbij de kleinste bedrijven verhoudingsgewijs meer worden ontzien.

De minister benadrukt dat het daarom uitermate belangrijk is dat de kmo-portefeuille correct wordt gebruikt en dat misbruik wordt tegengegaan. De dienstverleners spelen een cruciale rol in het beheersbaar houden van de kmo-portefeuille. In de eerste plaats zal de minister erop toezien dat enkel kwaliteitsvolle en integere dienstverleners toegang krijgen tot de kmo-portefeuille. De auditbureaus die een erkenning krijgen, zullen hierin hun verantwoordelijkheid moeten nemen. De minister bereidt een nieuwe oproep voor auditbureaus voor.

Ten tweede zullen gerichte controles worden uitgevoerd. Indien uit een controle blijkt dat dienstverleners de spelregels niet respecteren, zullen ze uit het systeem

van de kmo-portefeuille worden geweerd. De voorbije jaren werd voor de kmo-portefeuille een geautomatiseerd fraudedetectiesysteem ontwikkeld. De minister wil dit systeem verder ontwikkelen tot een echt zelflerend systeem om zo de misbruiken efficiënt uit de kmo-portefeuille te halen zonder de administratieve drempels voor kmo's te verhogen.

Ten derde worden bijkomende stappen gezet om selectiever te zijn in de onderwerpen waarvoor steun kan worden verkregen. De bedoeling is zaken te weren die bedrijfseconomisch niet relevant zijn. Dit wordt op dit moment nader onderzocht door het VLAIO.

Het agentschap registreert gedetailleerd voor welke thema's de kmo-portefeuille wordt ingezet. In 2018 werd meer dan 35 procent van de middelen of meer dan 20 miljoen euro aangewend voor thema's die strikt als ondernemerscompetenties kunnen worden aangevinkt (administratie, financiën, marketing enzovoort). Daarnaast zijn er ook thema's als personeelsbeleid (ruim 2 miljoen euro en 3,6 procent) of digitalisering (3,4 miljoen euro of 5,6 procent), die erg belangrijk zijn voor de professionalisering van de kmo's.

Daartegenover staat echter dat een zeer aanzienlijk deel van de middelen wordt ingezet voor de ontwikkeling van algemene persoonlijke vaardigheden of welzijn en gezondheid (bijna 15 miljoen euro of 24 procent van de subsidies). Een eerste diepere verkenning leert dat onder deze thema's ook soms vrij merkwaardige opleidingen of adviezen schuil gaan. Er is sprake van shiatsu, meridianenleer en paardentherapie. Ook bij andere opleidingen zoals een opleiding zeilen, een wijncursus en drone- of helikopterpiloot kan men zich in bepaalde omstandigheden vragen stellen. Onderstaande tabel geeft de verdeling van de projectsubsidies per thema weer.

	PROJECTSUBSIDIE	aandeel
Administratie en financiën	12.197.730,17	19,9%
Marketing, communicatie en verkoop	8.575.682,06	14,0%
Algemene persoonlijke vaardigheden	8.366.539,74	13,6%
Welzijn en gezondheid	6.376.093,69	10,4%
Transport en logistiek	5.057.793,98	8,2%
Organisatie en kwaliteit	4.351.347,29	7,1%
ICT	3.411.053,13	5,6%
Juridisch	2.707.940,32	4,4%
Milieu en veiligheid	2.287.871,06	3,7%
HRM	2.077.225,63	3,4%
Technologieverkenning	1.289.742,95	2,1%
Productie	1.198.807,35	2,0%
Conceptontwikkeling design	1.067.153,31	1,7%
Energie	796.592,49	1,3%
Opvolging en overname	658.555,43	1,1%
Talen	538.901,12	0,9%
Ervaringsuitwisseling	283.145,12	0,5%
Diversiteitsprojecten	114.117,98	0,2%
Toeristische dienstverlening	33.242,26	0,1%
Eindtotaal	61.389.535,08	100,0%

Het doel van het onderzoek van VLAIO is de kmo-portefeuille voldoende gericht in te zetten. De kmo's die op een verantwoorde wijze van de kmo-portefeuille gebruikmaken, mogen daarvan niet het slachtoffer worden. Indien de regelgeving wordt aangepast, zal de commissie die informatie nog krijgen.

Programma Innovatieve Overheidsopdrachten

Vraag: uit de begroting blijkt dat het budget voor het PIO wordt verlaagd met 1,1 miljoen euro naar 3,9 miljoen euro. Zijn er minder projecten of is dit louter een besparing? Wordt dit budget niet erg beperkt, gelet op de ambitieuze doelstelling in het regeerakkoord omtrent transversaal innovatiebeleid? In welk groeipad wordt voorzien?

De minister antwoordt dat de verlaging van de beschikbare middelen in 2020 geen aanleiding zal geven tot beperking van de steun aan de projecten. De reden hiervoor is onder meer dat de gemiddelde omvang van de projecten kleiner is dan oorspronkelijk geraamd. De verwachting is dat de beschikbare middelen ruim zullen volstaan.

*2.2.4. Punctuele vragen van Caroline Gennez**Hermesfonds (EC0-1ECB5DY-IS)*

Vraag: de VAK zijn zowel voor 2019 als voor 2020 significant hoger dan de VEK. Het klopt wel dat er nog een klein deel van projecten die nu onder Hermes vallen vroeger vanuit het FFEU werden gefinancierd. Kan de minister dit verschil motiveren en wanneer zal de minister het voorziene beleid realiseren?

De minister antwoordt dat een aantal steunmaatregelen die de voorbije jaren een sterke stijging van de VAK kenden een betaalkalender hebben, waarbij de betaling over meerdere jaren wordt gespreid. Een sterke stijging van de VAK weerspiegelt zich dan ook pas geleidelijk in een hogere VEK-behoefte. Het globale VAK in de begroting van het Hermesfonds is gestegen van 625 miljoen euro in 2018 naar 734 miljoen euro bij de begrotingsaanpassing 2019. Het voorziene beleid zal worden gerealiseerd volgens de voortgang van alle lopende projecten. In volgende begrotingsrondes zal telkens het benodigde VEK opnieuw worden ingeschat en, waar nodig, aan de kredieten worden toegevoegd.

Vraag: kan de minister duiden waarom er geen VEK wordt herverdeeld terwijl de uitrol van de actieplannen rond AI, Cybersecurity en Personalized Medicine volop aan de gang is? De minister heeft het ook over een evaluatie bij de begrotingscontrole. Het is onduidelijk waarom er nu al geen VEK kan worden vastgelegd. Dit wordt wel gedaan voor de compensaties naar het begrotingsartikel voor de Lissabonstrategie.

De minister stelt dat bij de herverdeling voor 2019 voor AI en Cybersecurity geen VEK werd herverdeeld omdat de timing van de uitrol en van de VEK-behoefte nog onvoldoende duidelijk was op dat moment (maart 2019). Ondertussen is hier al een beter zicht op. Bij de begrotingsaanpassing 2020 zal dit ook accurater kunnen worden begroot. Gezien de beleidsagenda's AI en Cybersecurity onderdeel uitmaken van een groter begrotingsartikel voor innovatiesteun kan van de totale middelen voor het begrotingsartikel gebruik worden gemaakt indien er begin 2020 dringende VEK-behoefte zouden zijn.

Kan de minister duiden of er voor de generieke 6 procentbesparing over het hele begrotingsartikel gelijk wordt bespaard? Graag een overzicht van alle subsidielijnen, met opgave van de impact van de generieke besparingsmaatregel.

De minister antwoordt dat er in de beleids- en begrotingstoelichting steeds wordt aangegeven hoeveel er wordt bespaard in het kader van de generieke 6 procentmaatregel. Specifiek voor het Hermesfonds werd de werkwijze al toegelicht. Het totaalkrediet voor 2020 is de resultante van het basiskrediet 2020, waarop minnen zijn toegepast (generieke 6 procent en punctuele maatregelen) en plussen

(compensaties). In de beleids- en begrotingstoelichting wordt hierover gedetailleerde informatie gegeven tot op het niveau van de onderliggende basisallocatie.

Vraag: kan de minister een overzicht geven waarop er punctueel wordt bespaard? Wat is de impact van deze besparingen op de Baekeland- en Innovatiemandaten? In de begrotingstoelichting staat dat het budget voor de Baekelandmandaten zou stijgen. Voor de innovatiemandaten zou er dan weer een besparing van 3.400.000 euro zijn "rekening houdend met de instroom van aanvragen". Hoeveel aanvragen waren er in 2019 en hoeveel werden er gehonoreerd en voor welk bedrag?

De minister verwijst voor de globale werkwijze bij het Hermesfonds naar haar eerdere antwoorden. Voor de Baekelandmandaten werd in 2019 in een vastleggingsmachtiging van 14,7 miljoen euro voorzien. In 2020 wordt 16,8 miljoen euro ingeschreven.

Met betrekking tot de innovatiemandaten waren er in 2019 twee calls. In juli 2019 werd over de eerste oproep beslist. Er waren toen 22 aanvragen waarvan over de helft positief werd beslist voor een steunbedrag van circa 2,5 miljoen euro. In december 2019 volgt de beslissing over de tweede oproep, met een twintigtal aanvragen voor 3,4 miljoen euro. In totaal wordt verwacht dat in 2019 ongeveer 5 miljoen euro van het budget van 9 miljoen euro VAK aan de innovatiemandaten zal worden besteed.

Vraag: kan de minister verduidelijken hoeveel procent van de kmo-portefeuille gevat wordt door de besparingen? Rekent men enkel op het effect van de plafonds, of ook op het effect van verminderde populariteit? Er wordt ook 10 miljoen euro bespaard op subsidies economie. Kan de minister aangeven hoeveel procent van het totale budget dat is?

De minister lichtte al toe dat het VAK-budget voor de kmo-portefeuille wordt teruggebracht van 63 miljoen euro in 2019 naar 40 miljoen euro in 2020. Dat is dus een vermindering van ongeveer 36 procent. Maar het nu voorziene bedrag stemt overeen met het niveau van 2014-2015. Voor het opmaken van de begroting voor 2020 voor de kmo-portefeuille werd zowel rekening gehouden met de aangepaste steunpercentages als met het gewijzigde steunplafond. Zoals al vermeld, wordt de verscherpte afbakening van het toepassingsgebied onderzocht.

Ruimtelijke economie (ECH-1ECB5FA-WT)

Vraag: er is 1.8 miljoen euro nodig voor de premiestelsels 'kernwinkelgebied' maar er wordt geen krediet vastgelegd. Kan de minister aangeven waar de vereffeningskredieten vandaan komen?

De minister antwoordt dat er in 2012 13 miljoen euro is vastgelegd voor het programma handelskernversterking. De projecten zijn nog niet allemaal uitgevoerd en daarom moet elk jaar nog VEK worden ingeschreven voor de uitbetalingen.

Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (EB0-1EEB2GT-IS)

Vraag: kan de minister verklaren waarom de indexering van de begroting van de FWO-beurzen groter is in VAK dan in VEK?

In vorige begrotingsrondes werd in het geval van indexbewegingen stelselmatig enkel het VAK aangepast en niet het VEK. Omdat bij de FWO-mandaten het VEK echter steeds gelijk is aan het VAK, werd tijdens de bilaterale bespreking gevraagd om ook het VEK op te trekken. Dat bedrag is dan ook toegevoegd aan het VEK van het FWO. Aangezien de indexaanpassing in VAK FWO-breed gebeurt – en dus ook voor de onderzoeksprojecten – is het VAK hoger dan het VEK. De VAK-beweging

voor de onderzoeksprojecten wordt dan in de toekomstige begrotingsjaren stelselmatig geregulariseerd conform de betaalkalender van het FWO-reglement voor onderzoeksprojecten.

Vraag: werking en informatica en klinisch wetenschappelijk onderzoek zouden vrijgesteld zijn van de generieke 6 procentbesparingen. Kan de minister aangeven op welke programmalijnen de besparing van 16,6 miljoen euro aan subsidies dan wordt verhaald?

De minister verwijst naar de begrotings- en beleidstoelichting om een goed beeld te krijgen van de verschillende bewegingen bij het FWO. Het klopt dat het klinisch wetenschappelijk onderzoek en de werking en informatica bij FWO worden ontzien bij de generieke besparing.

Het is eveneens correct dat de generieke besparing van 6 procent op het begrotingsartikel van het FWO initieel leidt tot een bedrag van -16,6 miljoen euro. Maar deze besparing wordt meer dan gecompenseerd door een bedrag van plus 17,1 miljoen euro, waarvan 5,6 miljoen euro vanuit de nieuwe beleidsimpulsen, 10 miljoen euro vanuit de nieuwe middelen voor onderzoeksinfrastructuur en 1,5 miljoen euro die door de provisie O&O wordt gecompenseerd. Dat laatste bedrag van 1,5 miljoen euro zit in het totale bedrag van 39,9 miljoen euro dat van de provisie O&O komt. Daarnaast is er bij het FWO het gegeven van het fluctuerende VAK, wat in 2020 tot een extra beleidskrediet van 21,4 miljoen euro leidt.

Per saldo komt het budget voor 2020 voor het FWO volgens de minister dus hoger uit dan in 2019.

KMDA Orpheus (EB0-1EEB2HA-WT)

Vraag: kan de minister de besparingen op het artikel KMDA Orpheus verduidelijken door een opsplitsing te geven van de toelage en de impact van de generieke besparing per instelling?

De minister antwoordt dat in 2020 het beleidskrediet op dit begrotingsartikel 2.454.000 euro bedraagt. Dit komt doordat het beleidskrediet bij de begrotingsopmaak 2019 van 2.582.000 euro eerst werd verhoogd met een indexering van 34.000 euro en daarna verminderd met de generieke begrotingsmaatregelen, zijnde het niet indexeren van de niet-loongebonden kredieten (-7000 euro) en de 6 procentbesparing op subsidies (-155.000 euro).

Wanneer het begrotingsartikel verder wordt uitgesplitst over de onderliggende basisallocaties, dan is het resultaat voor:

- KMDA: 1.146.000 euro (effect van de 6 procentmaatregel is -72.000 euro);
- Orpheus: 536.000 euro (effect van de 6 procentmaatregel is -34.000 euro);
- Alamire: 772.000 euro (effect van de 6 procentmaatregel is -49.000 euro).

Inhoudelijk structurelement Strategisch basisonderzoek

Vraag: kan de minister een overzicht geven van hoe de besparing op het strategisch basisonderzoek intern wordt doorgerekend bij de SBO-projecten? Wordt er bespaard op projecten met een economische finaliteit of op projecten met maatschappelijke finaliteit?

De minister antwoordt dat de besparing op de lijn strategisch basisonderzoek in 2020 zal worden doorgerekend op het SBO-programma. Hierbij zal rekening worden gehouden met de historische verdeling binnen dit programma, die bij de publicatie van het SBO-besluit van 3 oktober 2003 door de toenmalige

voogdijminister werd ingevoerd, namelijk twee derde voor projecten met een economische finaliteit en een derde voor projecten met een maatschappelijke finaliteit.

Vlerick – AMS (EB0-1EEB2KA-WT)

Vraag: kan de minister de besparingen bij de Vlerick Business School en de Antwerp Management School verduidelijken door een opsplitsing te geven van de toelage en de impact van de generieke besparingen per instelling?

In 2020 bedraagt het beleidskrediet op het begrotingsartikel 813.000 euro. Het beleidskrediet van bij de begrotingsopmaak 2019 van 855.000 euro werd eerst verhoogd met een index van 11.000 euro en daarna verminderd met de generieke begrotingsmaatregelen, zijnde het niet indexeren van de niet-loonkredieten (-2000 euro) en de 6 procentbesparing op subsidies (-51.000 euro).

Bij de verdere opsplitsing van het begrotingsartikel is dit het resultaat:

- AMS: 324.000 euro (effect van de 6 procentmaatregel is -20.000 euro);
- Vlerick: 489.000 euro (effect van de 6 procentmaatregel is -31.000 euro).

Interne stromen – VRT

Vraag: kan de minister een overzicht geven van de interne stromen naar de VRT? Wat zijn de verschillende stromen en hun bestemming?

De minister antwoordt dat de interne stromen VRT vereffeningskredieten betreffen voor betalingen in het kader van oude projecten waarbij de VRT betrokken was. Er is geen nieuw beleid.

Sensibilisering en samenleving (EB0-1EGB2OA-WT)

Kan de minister dit begrotingsartikel opsplitsen naar het type verbintenis (popularisering wetenschap en bekendmaking wetenschapsbeleid)? Kan de minister per structurele partner aangeven welke impact de generieke besparingen op de subsidies hebben op de meerjarige verbintenissen?

Onder dit begrotingsartikel, waarop voor 2020 een krediet van 3.132.000 euro staat, bevinden zich drie onderliggende basisallocaties. De indicatieve kredietverdeling is de volgende:

- Koninklijke Vlaamse Chemische Vereniging vzw: 7000 euro;
- bekendmaking van het wetenschappelijk onderzoek door structurele partners: 3.115.000 euro;
- popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie: 10.000 euro. Dit bedrag betreft de hosting en het onderhoud van het digitaal platform Wetenschapsinformatienetwerk.

De partners waarmee tot op heden meerjarige verbintenissen zijn afgesloten zijn de Volkssterrenwachten en de vzw EOS. Het budget voor 2020 van 3.115.000 euro moet nog worden verdeeld.

Ontvangsten werking en toelagen (EC0-9EABAZZ-OW)

Vraag: kan de minister aangeven waarop de lagere schatting van EFRO-ontvangsten is gebaseerd?

Bij de begrotingsopmaak 2019 waren deze cijfers nog gebaseerd op de reële ontvangsten van 2017. Bij de begrotingsaanpassing 2019 en de begroting 2020 werd vertrokken van de reële EFRO-ontvangsten van 2018. Op basis van het gelijk gebleven aantal medewerkers die prestaties leveren voor de EFRO-projecten, wordt

ervan uitgegaan dat de reële ontvangsten van 2018 zich voortzetten in 2019 en 2020.

Lonen – Agentschap Innoveren en Ondernemen (EC0-1EAB2ZZ-LO)

Vraag: voor dit artikel wordt een specifieke methodiek gebruikt om te besparen. Is het mogelijk te besparen via natuurlijke afvloeiing?

De minister antwoordt dat het een besparing 'Efficiëntie en kerntaken' betreft voor een bedrag van 104.000 euro. Er wordt verondersteld dat deze besparing kan worden gerealiseerd door het niet vervangen van de natuurlijke afvloeiingen (pensioeneringen en uitdiensttredingen).

2.3. Replieken

Axel Ronse begrijpt uit het antwoord van de minister dat de steun voor ontwikkeling van bedrijventerreinen selectiever zal worden ingezet. Het lid vermoedt dat de criteria op een later moment door de minister zullen worden bepaald. Wat is de timing in dat verband?

Inzake de kmo-portefeuille vermeldt de minister een aantal opleidingen waarover men zich terecht vragen kan stellen. Daartegenover staat echter dat het cofinancieringspercentage van de ondernemer zelf wordt verhoogd. Dat de ondernemer zelf het grootste deel betaalt, is volgens het lid toch een bevestiging dat het in de meeste gevallen een goede investering is.

Maurits Vande Reyde vindt het een goede zaak dat naar efficiëntie wordt gezocht in de economische subsidies en de kmo-portefeuille. De kmo-portefeuille blijft een goed instrument en het is niet nodig lacherig te doen over de zaken die ermee worden bekostigd. Zo kan er bij een opleiding al eens een broodjesmaaltijd horen. Maar dat betekent uiteraard niet dat niet naar efficiëntie moet worden gezocht.

Het lid merkt op dat zowel de beleidsnota als het regeerakkoord het hebben over de plannen inzake de uitrol van een gebiedsdekkend 5G-netwerk. Dat zal met enorme investeringen gepaard gaan die samen met de operatoren moeten gebeuren. Wordt daarvoor in een budget voorzien? Zijn er al contacten geweest met de operatoren. De uitrol van 5G is volgens *Maurits Vande Reyde* essentieel voor de economie en de hele samenleving.

Het beleid inzake smart cities zal worden versterkt en de plannen van steden en gemeenten moeten worden samengebracht. Worden daarvoor nieuwe middelen uitgetrokken of kan dit binnen het bestaande budget?

Meyrem Almaci kan zich voorstellen dat paardentherapie voor bepaalde mensen een gunstig effect kan hebben, bijvoorbeeld mensen met een handicap die zich moeilijk kunnen uitdrukken. De vraag is of dit thuishoort in de kmo-portefeuille en het is terecht dat de minister een aantal van de opleidingen en diensten die worden gefinancierd, wil onderzoeken vanuit het oogpunt van efficiëntie.

Een andere zaak is dat de regering de keuze maakt om te besparen op de kmo-portefeuille. Ze had ook kunnen beslissen om de middelen te heroriënteren. Er komt echter geen antwoord van de minister op de vraag welke tegenprestatie wordt verwacht voor de maximale compensatie van indirecte emissiekosten voor de grote industriële bedrijven. Op welke manier moeten zij hun efficiëntie bewijzen? Hoe wordt de verdriedubbeling van de middelen die vanuit het Klimaatfonds naar de grote bedrijven gaan, geobjectiveerd? *Meyrem Almaci* zal hierop terugkomen bij de bespreking van de beleidsnota EWI.

Minister *Hilde Crevits* ziet twee opties wat betreft de steun voor ontwikkeling van bedrijventerreinen. Een mogelijkheid is de regelgeving te behouden maar ervan uitgaan dat het budget niet helemaal zal worden benut. Een andere optie is selectiever te zijn in het toekennen van de steun. Daarover is nog geen beslissing genomen. De minister ziet het echter niet als een zware saneringsoperatie.

De minister verwijst naar de opmerking dat de ondernemer zelf veel bijdraagt aan de opleidingen die via de kmo-portefeuille worden ondersteund. Men kan zich ook de vraag stellen of het niet aan het bedrijf zelf is om in opleidingen te voorzien in tijden van arbeidsmarktkrapte. De minister meent dat de overheid kan ondersteunen maar dat ze wel een focus moet durven leggen. Ze wil geen afbreuk doen aan paardentherapie en shiatsu, maar omdat de middelen beperkt zijn, moet worden gekeken naar wat voor het bedrijf nuttig is. De kmo-portefeuille is een uitstekend instrument maar er moet een focus zijn en misbruik moet worden tegengegaan. De minister zal daarover overleggen met de administratie. Ze denkt dat de besparing daardoor relatief pijnloos kan verlopen.

Voor de uitrol van het 5G-netwerk zal er in middelen met ESR-code 8 worden voorzien die niet in de gewone begroting zijn opgenomen. Er is ook nog ruimte bij de VPM, maar eerst moet er een dossier klaar zijn.

De minister zal in haar antwoorden op de vragen over de beleidsnota dieper ingaan op onder meer de compensatie van indirecte emissiekosten, de uitrol van 5G en het beleid inzake smart cities.

II. DEEL WERK EN SOCIALE ECONOMIE

1. Toelichting

Minister *Hilde Crevits* geeft toelichting bij de uitgavenbegroting 2020 voor het beleidsdomein WSE.

Uitgaven – Budgetevolutie

De minister verwijst naar de tabellen die in de presentatie zijn opgenomen. De totale kredieten voor het beleidsdomein Werk en Sociale Economie voor 2020 bedragen 3,5 miljard euro (exclusief overflow). Een positieve overflow treedt op wanneer het krediet hoger staat dan de aanrekening die volgens het ESR-stelsel op het betrokken begrotingsjaar moet gebeuren.

De totale kredieten van het beleidsdomein zijn ten opzichte van 2019 verminderd met ongeveer 100 miljoen euro. Dat is het nettoresultaat van de begrotingsmaatregelen in min van de Vlaamse Regering, maar ook van een aantal kredietverhogingen, onder meer op basis van kostendrijvers.

De kredieten die verder worden besproken, zijn telkens de kredieten zonder overflow. Het programma JA bevat de apparaatskredieten. De kredieten op de programma's JB, JD, JE en JF zijn de beleidskredieten van het beleidsdomein WSE. De beleidskredieten voor het programma Werk (JD) wegen het zwaarst door in het totale krediet: 2,7 miljard euro of drie vierde van het totale krediet. Dit is toe te schrijven aan het feit dat in dit programma de budgetten voor de dienstencheques zitten.

De budgetten voor Sociale Economie (JE) zijn de tweede grootste post, meer bepaald 511 miljoen euro. Het grootste deel daarvan zijn middelen voor het collectieve maatwerk.

Het budget dat in 2020 naar het beleid rond competenties (programma JF) gaat, bedraagt 297 miljoen euro.

Het beleidsdomein WSE beschikt verder over twee provisies (programma JB), die samen 36 miljoen euro bevatten.

De apparaatskredieten van de administratie (programma JA) bedragen 31 miljoen euro, waaronder zowel de personeelsuitgaven als de uitgaven voor werking.

Begrotingsmaatregelen Vlaamse Regering

De Vlaamse Regering gaat voor gezonde overheidsfinanciën. Met het oog daarop worden bij de aanvang van de nieuwe legislatuur een aantal begrotingsmaatregelen genomen. Voor het beleidsdomein WSE betekenen deze maatregelen dat de budgetten met 140 miljoen euro verminderen.

De punctuele besparingen maken het grootste aandeel van dit bedrag uit, met name 118,5 miljoen euro. Het grootste deel daarvan vloeit voort uit de punctuele besparing op de RSZ-doelgroepkortingen. De minister heeft eerder al toegelicht dat de Vlaamse Regering de doelgroepkorting voor middengeschoolden wil afschaffen en dat ze de leeftijdsgrens voor de doelgroepkorting voor ouderen wil optrekken tot 58 jaar. Daar zijn gegronde redenen voor, omdat er twijfels zijn over de effecten van deze maatregelen. De mindere uitgave als gevolg van deze aanpassingen bedraagt 113,7 miljoen euro in 2020. Daarvan wordt er al 13,7 miljoen euro op een provisie geplaatst. In functie van de monitoring van de opbrengst van de begrotingsmaatregel kunnen hiermee nieuwe beleidsinitiatieven worden genomen.

Op de loopbaancheques wordt een punctuele besparing van 6,3 miljoen euro doorgevoerd.

De generieke besparing van 6 procent op de beleidskredieten levert 14,5 miljoen euro op. Dit gebeurt door het milderen van de uitgaven op het betaald educatief verlof (hervormd tot opleidingsverlof) en de start- en stagebonus (-4,3 miljoen euro), de werkingsmiddelen van Syntra Vlaanderen (-3,1 miljoen euro) en de aanwervingsincentives (-1,4 miljoen euro).

Een aantal beleidsmaatregelen wordt ontzien bij deze generieke besparing, door de besparing te verhalen op de provisie in plaats van op de maatregelen zelf. Het gaat om een bedrag van 3,4 miljoen euro. De minister bespaart niet op de Vlaamse cofinanciering van ESF-projecten, de lokale diensteneconomie, de arbeidszorg en de regierol van de gemeenten en provincies binnen de ondersteuningsmaatregelen van de sociale economie. Ze compenseert dit op de provisie voor maatregelen voor de ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid.

Voor de besparing wordt ook gekeken naar de administratie. Die zal 5,3 miljoen euro efficiëntiewinsten moeten boeken op de apparaatsuitgaven. Het grootste deel van deze efficiëntiewinst wordt gerealiseerd door de selectieve vervanging van vertrekkend personeel. Ook de VDAB moet besparen, wat in het verleden niet het geval was. De selectieve vervanging van vertrekkend VDAB-personeel zou tot 4,3 miljoen euro mindere uitgaven moeten leiden.

Als algemene maatregel werd beslist om de niet-loonkredieten niet te indexeren. Dit betekent voor het beleidsdomein WSE dat er ten belope van 1,8 miljoen euro aan indexeringen wordt geschrapt ten opzichte van de voorziene indexering in de begrotingsopmaak 2019.

De minister zal de begrotingsmaatregelen verder toelichten bij de bespreking van de verschillende beleidsprogramma's.

Programma JB Provisies

Het programma JB omvat twee actieve provisieartikelen. De eerste is de provisie Werk, die sinds de begrotingsaanpassing 2019 werd omgedoopt tot de 'provisie voor maatregelen voor de ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid'. De tweede is de competitiviteitsprovisie.

Op de provisie voor maatregelen voor de ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid staat in 2020 20,6 miljoen euro aan VAK en VEK. De provisie wordt enerzijds verhoogd met 16,3 miljoen euro. Het grootste deel daarvan betreft de 13,7 miljoen euro die vrijkomt door de aanpassingen aan de RSZ-doelgroepverminderingen. De provisie wordt anderzijds ook verlaagd met 3,4 miljoen euro. Dat bedrag dient om de generieke besparing van 6 procent te temperen, voornamelijk bij het beleidsveld Sociale Economie. Een volledige opsomming van alle bewegingen op de provisie is terug te vinden in de beleids- en begrotingstoelichting (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 13-H/1).

Op de competitiviteitsprovisie staat in 2020 nog 15 miljoen euro aan VAK en ongeveer 14 miljoen euro aan VEK. Vanuit deze provisie worden voor 28,4 miljoen euro aan kredietherschikkingen gedaan, voor het grootste deel (netto 11,3 miljoen euro) richting het doelgroepenbeleid. Een tweede belangrijke verschuiving is die van 5 miljoen euro voor de maatwerkbedrijven in de sociale economie. De volledige opsomming van alle bewegingen op de provisie is ook terug te vinden in de BBT.

Anderzijds wordt er ook krediet teruggezet op de competitiviteitsprovisie. Dat is te verklaren door de lagere kosten dan bij de begrotingsopmaak 2019 geraamd voor de versterking van de doelgroepverminderingen voor 55-plussers (8 miljoen euro) en de uitdoof van het DAC en de gesco's (1,1 miljoen euro).

Programma JD – Werk

Het totale budget voor dit programma bedraagt 2,6 miljard euro. De minister laat opmerken dat dit een zeer substantieel bedrag is, waarmee al heel wat goede beleidsmaatregelen werden genomen en nog zullen worden genomen.

Het Vlaamse doelgroepenbeleid blijft evolueren. Voor 2020 wordt uitgegaan van een benodigd krediet van 577,6 miljoen euro voor de RSZ-verminderingen, de Vlaamse ondersteuningspremie en de uitdovende RVA-activeringsuitkeringen.

De kost voor de RSZ-verminderingen wordt op 476,2 miljoen euro geraamd. Er is een budget van 163,9 miljoen euro voor de doelgroepvermindering voor jongeren en van 424,9 miljoen euro voor de 55-plussers. Deze bedragen zijn inclusief de versterking van beide maatregelen die geraamd wordt op respectievelijk 7,4 miljoen euro en 53,3 miljoen euro, samen 60,7 miljoen euro. Dat is 3,8 miljoen euro minder dan in de begrotingsopmaak 2019.

Voor de VOP worden de uitgaven op 101,3 miljoen euro geraamd. Ook dit krediet is inclusief het effect van de versterkende maatregel, dat nu op 10,1 miljoen euro wordt ingeschat. Het krediet stijgt met 4,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

De kost voor het hervormde doelgroepenbeleid stijgt met 51,7 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019, waarvan 19,3 miljoen euro wordt gefinancierd uit de competitiviteitsprovisie en 32,4 miljoen euro uit de algemene middelen.

De minister heeft al eerder toegelicht dat vanaf 1 januari 2020 de doelgroepvermindering voor middengeschoolde jongeren wordt stopgezet en de

leeftijdsgrens voor de doelgroepvermindering voor 55-plussers tot 58 jaar wordt opgetrokken. Samen resulteren deze wijzigingen in een geraamde mindering van 113,7 miljoen euro. Hiervan wordt, zoals vermeld, 13,7 miljoen euro op een provisie gezet.

Voor de sectorale doelgroepverminderingen bedraagt het benodigde budget in 2020 51,5 miljoen euro. De uitbreiding van het toepassingsgebied tot de koopvaardijsector betekent een meeruitgave van 3,6 miljoen euro.

Het budget voor 2020 voor de maatregel dienstencheques bedraagt 1,26 miljard euro. Dit betekent een meeruitgave van 4,1 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Deze begrotingspost betreft voor alle duidelijkheid niet de fiscale uitgaven, die ten laste zijn van het Departement Financiën en Begroting. De minister merkt opnieuw op dat het om een zeer substantieel bedrag gaat.

Programma JD – VDAB

De VDAB heeft drie toelageartikelen die onder het programma Werk vallen: het toelageartikel in het kader van de werk-zorgtrajecten, een algemeen toelageartikel en een investeringstoelage. De drie toelagen samen bedragen 529 miljoen euro in 2020. Ten opzichte van begrotingsopmaak 2019 dalen ze met 9,7 miljoen euro aan de zijde van de beleidskredieten en 16,5 miljoen euro aan de zijde van de betaal-kredieten.

Een aantal begrotingsmaatregelen heeft impact op de algemene toelage van de VDAB. Het beschikbare krediet daalt daardoor met 13,1 miljoen euro, als volgt te verklaren:

- de Vlaamse Regering heeft gekozen voor een verstrenging van de toegang tot loopbaancheques, waardoor de uitgaven voor deze maatregel met 6,3 miljoen euro kunnen worden verminderd;
- het krediet voor de stimulanspremie wordt met 1,2 miljoen euro verminderd;
- de VDAB moet ook een efficiëntiewinst op haar werkingsmiddelen realiseren ten bedrage van 5,6 miljoen euro.

Tegenover deze daling staat een stijging van de middelen voor personeelsuitgaven (bijdrage voor de pool der parastatalen, endogene groei en verhoging eindejaars-toelage en zaterdagstoelage) ten belope van 3,3 miljoen euro.

Programma JD – Zorgkrediet

Het totale benodigde budget voor het Vlaamse zorgkrediet en de uitdovende maatregelen loopbaanonderbreking bedraagt bij begrotingsopmaak 2020 107,9 miljoen euro. Dit is 760.000 euro meer dan geraamd bij begrotingsopmaak 2019. Deze stijging is het nettoresultaat van enerzijds een daling van het budget voor loopbaanonderbreking met 13,1 miljoen euro en een stijging van het budget voor het zorgkrediet met 13,8 miljoen euro. De minister laat hierbij opmerken dat het in het beleidsveld Werk vaak pas op het einde van het begrotingsjaar duidelijk is welke bedragen nodig zijn, omdat het gedrag van mensen en bedrijven bepaalt in welke mate beroep op de maatregelen wordt gedaan.

Programma JE – Sociale Economie

Voor de maatregel collectief maatwerk wordt in 2020 393 miljoen euro uitgetrokken. De minister is heel tevreden dat daarin een nieuw groeipad voor de sociale economie is opgenomen ter waarde van 5 miljoen euro. Voor dit groeipad worden middelen uit de competitiviteitsprovisie gehaald.

Er wordt voor de SINE-maatregel een bijkomend krediet van 1,4 miljoen euro toegekend naar aanleiding van een actualisatie van de raming.

Voor de maatregel doelgroepvermindering 'gesco's sociale werkplaatsen' wordt 18 miljoen euro ingeschreven, dat is 700.000 euro minder dan in de begrotingsopmaak 2019 en dat als gevolg van een actualisatie van de raming.

Voor de lokale diensteneconomie bedraagt het krediet voor 2020 29,3 miljoen euro en voor arbeidszorg 4,8 miljoen euro.

De ondersteuningsmaatregelen voor de sociale economie hebben in 2020 een budget van 6,8 miljoen euro in VAK en 7 miljoen euro in VEK.

In het begrotingsjaar 2020 zal er een krediet van 5 miljoen euro beschikbaar zijn voor leningen in het kader van investeringen in hernieuwbare energie en energiebesparende maatregelen. Deze middelen zijn bestemd voor initiatieven binnen de sociale economie en zijn in eerste instantie bedoeld voor de maatwerkbedrijven.

Zoals al vermeld, wordt de generieke besparing van 6 procent op de maatregelen voor de lokale diensteneconomie getemperd. De totale besparing op deze drie maatregelen wordt opgevangen door de provisie voor maatregelen voor de ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid.

Tot slot wordt er op het JE-programma een indexering van 1,02 miljoen euro toegekend.

Programma JF – Competenties

Voor dit programma is er een krediet van 297 miljoen euro. De middelen voor de maatregel betaald educatief verlof/opleidingsverlof en de start- en stagebonus dalen met 5,6 miljoen euro. Dit is het resultaat van de generieke begrotingsmaatregel waarbij de beleidskredieten met 6 procent (4,3 miljoen euro) worden verminderd en een compensatie van 1,3 miljoen euro die vanuit dit begrotingsartikel wordt toegekend voor het Vlaamse opleidingskrediet.

De toelage aan Syntra Vlaanderen daalt met 5,2 miljoen euro. Ook hier spelen er meerdere begrotingsmaatregelen, die al werden toegelicht. Daarnaast wordt 2 miljoen euro aan eenmalige kredietherverdelingen van voorgaande jaren teruggezet.

Tegenover deze daling staat een beperkte stijging van de middelen voor personeelsuitgaven (bijdrage aan de pool der parastatalen, endogene groei, verhoging eindejaarstoelage en zaterdagstoelage en indexering van de loonkredieten) van 344.000 euro.

Er is een overdracht van 6,6 miljoen euro, afkomstig van de middelen voor de mentorkortingen, van het programma JD naar het beleidsprogramma Competenties. De reden is dat de mentorkortingen inhoudelijk meer aansluiten bij dit beleidsprogramma.

2. Bespreking

2.1. Tussenkomen van de leden

2.1.1. *Schriftelijk ingediende vragen*

De commissieleden konden begrotingsvragen schriftelijk indienen voor de start van de bespreking.

Over de tussenkomen van de leden over de beleidsnota WSE wordt afzonderlijk verslag uitgebracht. Dit verslag blijft beperkt tot de opmerkingen over de begroting 2020.

2.1.2. *Algemene tussenkomen*

Ilse Malfroot stelt dat het Vlaams Belang de beslissing om te besparen op de doelgroepkorting betreurt. Het gaat over tegemoetkomingen voor ondernemers die arbeidskansen bieden aan werkzoekenden die anders moeilijker aan de bak komen. Het is net van belang om de knowhow en de ervaring van oudere werknemers optimaal te benutten. Een doelgroepkorting kan hiervoor een hulpmiddel zijn, zowel voor de werkgever die de korting geniet als voor de werknemer die op die manier extra kansen krijgt. *Ilse Malfroot* betreurt dat de hierdoor vrijgekomen middelen niet ingezet worden om de aanwerving van andere doelgroepen, bijvoorbeeld langdurig werklozen, te stimuleren.

Minister Hilde Crevits wil 6 procent wil besparen op de werkingsmiddelen. *Ilse Malfroot* begrijpt niet goed hoe de minister dat wil doen, gelet op het feit dat ze een heel ambitieus plan voor ogen heeft, waarin de verantwoordelijkheid grotendeels bij de VDAB gelegd wordt. Voor Vlaams Belang is de besparing op de werkingsmiddelen een bewuste aanslag op de publieke dienstverlening. De Vlaamse Regering wil een slankere overheid realiseren door het schrappen van taken. Zal ze deze taken dan uitbesteden aan een hogere kostprijs, waarbij ze dus meer belastinggeld uitgeeft om hetzelfde te doen? Het is ook zeer de vraag of de fusies zullen zorgen voor meer efficiëntie en effectiviteit.

Als ze zoveel moet besparen, hoe zal de VDAB dan met deze nieuwe verantwoordelijkheden omgaan? Zijn de personeelsleden klaar voor deze grote verantwoordelijkheid die op hun schouders valt en hoe gaan ze de taken met minder middelen uitvoeren?

Vlaams Belang wil dat de minister de 3,1 miljoen euro die ze uittrekt voor het mentorproject, investeert in de eigen mensen, rusthuizen, ouderen en andersvaliden, die schreeuwen om meer geld.

Voor *Axel Ronse* verdient de maatregel van de dienstencheques blijvende aandacht. Het lid is tevreden dat minister Hilde Crevits zelf wees op de hoogte van het bedrag dat daarvoor wordt uitgetrokken, met name 1,26 miljard euro. Nu er onrust is onder het personeel van de sector, moet deze maatregel van nabij worden opgevolgd.

Volgens *Imade Annouri* is de VDAB een publieke dienstverlener waarop men in het buitenland jaloers is. Het gaat volgens het lid niet op extra opdrachten te geven en te verwachten dat de VDAB die met hetzelfde budget kan uitvoeren. De minister zegt dat er een oefening komt over de kernopdrachten en dat er naar tendering en privépartners kan worden gekeken. De dienstverlening van de VDAB is zeer goed en als er andere organisaties bij de werking worden betrokken, moet de kwaliteit evengoed zijn. Hoe zal de minister dat garanderen? De minister blijft erg vaag over de wijze waarop de VDAB al die taken moet vervullen.

Ook *Caroline Gennez* verwijst naar de opdrachten van de VDAB. Het is uiteraard de doelstelling om een krachtige arbeidsmarktregisseur te zijn maar ook een actor die de arbeidsmarkt mee dynamiseert, zeker als de focus uitbreidt naar de niet-actieven. In de beleidsnota gaat het over 700.000 extra te activeren Vlamingen. Het lid neemt aan dat het niet gaat over studenten of over de groep gepensioneerden, behoudens eventueel de SWT'ers, maar over de 160.000 mensen die arbeidsongeschikt zijn, of de bijna 34.000 mensen in Vlaanderen met een leefloon, of de ongeveer 140.000 huisvrouwen en -mannen. Dat is een zeer heterogene groep. Gegeven de budgettaire krapte, op welke groepen binnen die verbrede doelgroep zal de minister prioritair focussen?

Het lid heeft een aantal heel concrete vragen met betrekking tot de besparingen, waarvan ze de meeste ook schriftelijk heeft ingediend. Bij een eerste reeks besparingen vermeldt ze het Vlaams opleidingskrediet, waarop 4.258.000 euro wordt bespaard en de loopbaancheques met een besparing van 6.274.000 euro. In het stelsel van de loopbaancheques zijn er inderdaad verbeterpunten mogelijk, om het op zijn zachtst uit te drukken. Er is een sterk mattheuseffect omdat vooral hooggeschoolden die cheques aanvragen in vergelijking met de kortgeschoolden, terwijl die er het meeste nood aan hebben. De loopbaancheques blijven wel bestaan.

Er wordt 878.000 euro bespaard op de beleidsmiddelen voor 'Focus op talent'. Daar vallen onder meer de werkbaarheidscheques onder. Het instrument is niet bijzonder succesvol gebleken: zes maanden na de invoering hebben welgeteld 32 bedrijven een werkbaarheidscheque aangevraagd. Dat neemt niet weg dat er meer aandacht naar werkbaar werk moet gaan. Dat blijkt zeer duidelijk uit de Werkbaarheidsmonitor van de SERV.

Het lid komt terug op de VDAB, meer bepaald de uitbreiding van het takenpakket versus de besparingen. Over de impact van die besparingen heeft het lid vier concrete vragen. Er wordt 4,3 miljoen euro bespaard op personeel en 9,7 miljoen euro op de werkingsmiddelen. Het lid heeft deze cijfers afgezet tegen de resultaten van de recente audit van de VDAB, waarin het personeel aangeeft dat er nog werk is aan werkbaar werk in de organisatie. Het is betreurenswaardig dat de arbeidsmarktregisseur zijn eigen medewerkers onvoldoende kan motiveren. Het personeel geeft aan dat de werkdruk hoog is en dat er veranderingsmoeheid is. Het ziekteverzuim bij de VDAB ligt op 10 procent terwijl dat bij de Vlaamse overheid maar op 7 procent ligt. Dat wijst erop dat de organisatie van de VDAB onder de loep moet worden genomen. Gezien de verbreding van het takenpakket is de vraag hoe men 85 personeelsleden per jaar kan laten afvloeien, dus 400 medewerkers tijdens deze regeerperiode, en tegelijk het probleem van werkbaar werk, dat er onmiskenbaar is, gaat aanpakken.

Caroline Gennez heeft een tweede bedenking bij de werking van VDAB en de keuzes die worden gemaakt in de beleidsnota en het regeerakkoord. Ze is bezorgd over de verdere vermarkting van de operationele dienstverlening. De VDAB moet een actor zijn die de competentie in huis heeft voor de begeleiding, vorming en opleiding van mensen die een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt of werkzoekend zijn. Tenders uitschrijven is goed, als men niet alleen werkt met een resultaatsfinanciering maar ook met een resultaatsverbintenis. Anders dreigen externe partners zich vooral te focussen op de sterkste profielen op de arbeidsmarkt en riskeert de uitbesteding de budgettaire problemen die er nu al zijn te verhogen. Het risico is dat externe partners die vanuit een winstlogica opereren, zich zullen concentreren op het laaghangend fruit en veel minder geneigd zullen zijn om de specifieke doelgroepen (55-plussers, jongeren en mensen die niet in de EU geboren zijn) te bereiken omdat dat arbeidsintensiever is, gelet op de grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

In het doelgroepenbeleid wordt 113 miljoen euro bespaard en tegelijk wordt 13 miljoen euro uit de competitiviteitsprovisie gehaald voor de heroriëntatie ervan. Dit komt neer op 100 miljoen euro interen op de middelen om het doelgroepenbeleid te voeren. De verbrede focus en de inzet van middelen moet heel concreet worden gemaakt om de werkzaamheidsgraad te kunnen opvolgen.

Er heerst onrust in de dienstenchequesector. De werknemers verdienen gemiddeld 11,5 euro per uur en komen volgens Caroline Gennez met recht en reden op straat om een loonsverhoging van minstens 1,1 procent te krijgen. De winstmarge van de bedrijven wordt inderdaad aangetast door de niet volledige indexatie van de inruilwaarde van de dienstencheques, maar sp.a denkt dat er op korte termijn toch voldoende marge is om akkoord te gaan met die loonsverhoging, zeker bij de grote bedrijven.

2.2. Antwoorden van de minister

2.2.1. Algemeen – Besparingen VDAB

Minister *Hilde Crevits* antwoordt eerst op de vragen over de besparingen bij de VDAB op een moment dat dit agentschap voor belangrijke nieuwe uitdagingen staat.

Tijdens de onderhandelingen over het regeerakkoord werd beslist om diverse begrotingsmaatregelen te nemen bij de aanvang van de nieuwe legislatuur en dit vanuit het streven naar gezonde overheidsfinanciën. Een van deze begrotingsmaatregelen was een generieke besparing van 6 procent op de beleidskredieten. Ook binnen het beleidsdomein WSE speelt deze maatregel, maar de minister heeft getracht dit op een zorgzame manier te doen. Zo werden een aantal initiatieven vrijgesteld van deze generieke besparing. Voor WSE ging het om de aanmoedigingspremies voor de landingsbanen, de aanmoedigingspremies 'Social profit en privé', het collectieve maatwerk en de sociale inschakelingseconomie.

Tegelijk werd aan de ministers de mogelijkheid geboden om voor bepaalde budgetlijnen de besparing geheel of gedeeltelijk te compenseren. Zoals al vermeld in de toelichting, heeft de minister beslist om een aantal maatregelen of beleidsinitiatieven te ontzien door de generieke besparing te verhalen op de provisie voor maatregelen voor de ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid. In totaal worden de besparingen voor een bedrag van 3,4 miljoen euro opgevangen op de provisie in plaats van op de maatregelen zelf. Het gaat hier om de besparingen op de Vlaamse cofinanciering van ESF-projecten, de lokale diensteneconomie, de arbeidszorg en de regierol van gemeenten en provincies in de ondersteuningsmaatregelen in de sociale economie.

In de uitgebreide begrotings- en beleidstoelichting (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 13-H/1) wordt besproken op welke posten de 6 procent is doorgevoerd en waar er compensaties zijn gebeurd.

Als het dan gaat over de begrotingsmaatregelen bij de VDAB, dan is het belangrijk te weten dat de generieke maatregel van 6 procent daar niet wordt toegepast. Wel worden er voor 7,4 miljoen euro aan punctuele maatregelen opgelegd. Op een dotatie van 513 miljoen euro (op het programma JD) zijn de punctuele maatregelen goed voor 1,5 procent.

Daarnaast is het zo dat de generieke besparing op personeel en op werkingskredieten voor het eigen apparaat ook op de VDAB van toepassing zijn, net zoals op de andere instellingen. Die bedragen in 2020 respectievelijk 4,3 miljoen euro en 370.000 euro.

Een lid informeerde naar de kwaliteitsborging. De minister antwoordt dat de VDAB inzet op een uniforme aanpak van kwaliteitsborging en coaching om het merk VDAB te verzekeren. De VDAB beschikt daartoe over een instrumentarium voor kwaliteitsborging.

De besparing op kruissnelheid bedraagt bij de VDAB 31 miljoen euro, waarvan 7,4 miljoen euro punctuele besparingen en 22,7 miljoen euro op personeel en 1,8 miljoen euro op werking en apparaat. Dat komt neer op 6 procent van de dotatie op het programma JD, maar dit is niet te vergelijken met de 6 procent op werkingsmiddelen omdat die er bij de VDAB niet is. Het bedrag van de punctuele maatregelen (7,4 miljoen euro) neemt ook niet meer toe richting 2020. Het gaat om 6,2 miljoen euro besparing door het selectiever inzetten van de loopbaancheques en een vermindering van 1,2 miljoen euro voor de stimulanspremie.

2.2.2. Punctuele vragen van Caroline Gennez

Vlaamse ondersteuningspremie (JB0-1JDB2CB-WT)

Vraag: er is een bijstelling van 2.718.000 euro op het krediet voor de VOP. In de beleids- en begrotingstoelichting staat op p. 25 dat het budget voor de nieuwe tijdelijke VOP 10.097.000 euro bedraagt. Kan de minister aangeven hoeveel aanwervingen tijdelijk worden ondersteund?

De minister antwoordt dat de versterking van het doelgroepenbeleid door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op 13 juli 2018. In de nota aan de Vlaamse Regering werden de omvang van de doelgroep van deze versterking en het bijhorende benodigde budget geraamd. De 10,1 miljoen euro is het benodigde budget voor 2020, zoals geraamd in 2018, dus nog voor de maatregel van start ging. Daarbij werd uitgegaan van een aantal hypothesen.

De versterking van de VOP trad in werking op 1 januari 2019. Sinds begin 2019 hebben 173 personen het recht op de tijdelijke VOP ontvangen van de VDAB. Voor 74 personen is er effectief een premie uitbetaald. Deze cijfers lijken erop te wijzen dat de raming die gehanteerd werd in de nota aan de Vlaamse Regering een overraming is. De minister wil daarbij wel een kanttekening maken. De maatregel is relatief nieuw voor deze doelgroep en dus misschien nog onvoldoende bekend. Het is dus mogelijk dat de maatregel nog niet op kruissnelheid zit. Bovendien is het voor de personen die een tijdelijke VOP-premie willen aanvragen niet altijd vanzelfsprekend om een werkgever te vinden. Het is mogelijk dat ook daarvoor extra inspanningen moeten gebeuren.

Aangezien deze maatregel nog maar sinds 1 januari 2019 is opgestart, wil de minister de raming nu nog niet scherper stellen en evenmin conclusies trekken. Ze zal de ontwikkelingen van dichtbij opvolgen en de ramingen eventueel bijstellen op basis van de realiteit. De begrotingsaanpassing in het voorjaar van 2020 leent zich daar uiteraard toe.

Vraag: hoe verhoudt het aantal aanwervingen in het kader van de tijdelijke VOP zich tot het aantal Vlaamse arbeidsongeschikte werknemers die (deeltijds) het werk hervatten in het kader van progressieve werkhervatting in 2019? Kan de minister verklaren welk aandeel van bestaande uitgaven voor de tijdelijke VOP gaat naar de ondersteuning van progressieve werkhervatting van Vlaamse werknemers met een arbeidsongeschiktheid?

De minister antwoordt dat de administratie niet beschikt over cijfers met betrekking tot het aantal Vlaamse arbeidsongeschikte werknemers die (deeltijds) het werk hervatten in het kader van 'progressieve werkhervatting' of 'medisch deeltijds'. Ze heeft dus geen zicht op de verhouding tussen het aantal aanwervingen in

het kader van de tijdelijke VOP en het aantal Vlaamse werknemers in het systeem van progressieve werkhervatting. Er is dus ook geen zicht op het aandeel in de uitgaven dat gaat naar ondersteuning van progressieve werkhervatting.

Bovendien kan de doelgroep van de tijdelijke VOP overlappen met de doelgroep van de progressieve werkhervatting, zonder volledig samen te vallen. De VOP houdt namelijk geen rekening met het statuut van de persoon. Het recht kan worden aangevraagd door een persoon met een RIZIV-uitkering maar ook door een werkzoekende met een werkloosheidsuitkering, een leefloongerechtigde, een werknemer, een zelfstandige enzovoort. Omgekeerd heeft niet elke persoon met een RIZIV-uitkering automatisch recht op een VOP. Het voordeel van de VOP gaat bovendien naar de werkgever, het voordeel van de progressieve werkhervatting (de combinatie van loon en uitkering) is voor de werknemer. Het zijn dus maatregelen met een verschillende finaliteit.

Werkhervattingstoeslag (JB0-1JDB2CE-WT)

Vraag: voor de uitdovende dossiers in deze maatregel wordt in 2020 in 14.131.000 euro voorzien. De RVA voorziet echter een uitgave van 17.153.000 euro. Kan de minister verklaren waarom de RVA ongeveer 3 miljoen euro meer voorziet op deze uitgavenpost?

Volgens de minister is het antwoord op deze vraag van begrotingstechnische aard. De Vlaamse Regering besliste bij de invoering van de transitiepremie, in oktober 2017, dat deze nieuwe maatregel zou worden gefinancierd met de middelen die vrijkomen als gevolg van het uitdoven van de werkhervattingstoeslag, waarvoor er geen nieuwe instroom is sinds 15 maart 2018.

Bij elke begrotingsronde wordt bepaald welk budget overgedragen wordt naar de transitiepremie en welk budget nog blijft staan op het begrotingsartikel van de werkhervattingstoeslag. Doorheen het jaar worden zowel de opeenvolgende ramingen door de RVA als de reële uitgaven opgevolgd. Wanneer nodig worden middelen vanuit de transitiepremie teruggeplaatst via een herverdeling buiten de begrotingsronde naar het begrotingsartikel van de werkhervattingstoeslag.

Vraag: de afbouw van deze middelen zou moeten gaan naar de transitiepremie. Maar de minister hoopt dat er voldoende middelen zijn bij deze twee begrotingsposten om zowel de meerkosten bij de werkhervattingstoelage als de start van de transitiepremie te bekostigen. Kan de minister melden wat het effectieve gebruik is van de middelen voor de transitiepremie in 2019 en wat het verwachte gebruik is in 2020?

In 2019 werd tot nu toe 2,38 miljoen euro uitgegeven in het kader van de transitiepremie. Hier zijn de maanden november en december 2019 nog niet in meegeteld. Het uiteindelijke gebruik voor 2019 wordt geraamd op 2,83 miljoen euro. Voor 2020 raamt de administratie een uitgave van 3,03 miljoen euro voor de transitiepremie.

Tewerkstellingsprogramma's en aanwervingsincentives voor langdurig werkzoekenden (JB0-1JDB2CH-WT)

Vraag: de minister voert een besparing van 1.439.000 euro door op de aanwervingsincentives voor langdurig werkzoekenden. Kan de minister aangeven wat het effectieve gebruik (benutting) is van het in 2019 ingeschreven krediet van 33,5 miljoen euro?

De minister antwoordt dat bij begrotingsopmaak 2019 33,6 miljoen euro op dit begrotingsartikel werd ingeschreven. Deze middelen zijn echter niet allemaal

bestemd voor de aanwervingsincentives voor langdurig werkzoekenden. Vanop dit begrotingsartikel worden immers ook de uitgaven voor de resterende DAC'ers en gesco's bij vzw's gedaan. Het eigenlijke krediet voor de aanwervingsincentives voor langdurig werkzoekenden bedroeg bij begrotingsopmaak 2019 24 miljoen euro.

Bij de begrotingsaanpassing 2019 werd het krediet op het totale begrotingsartikel verminderd tot 30,7 miljoen euro, waarvan 21,6 miljoen euro voor de maatregel aanwervingsincentives voor langdurig werkzoekenden.

Er is momenteel in 2019 2,4 miljoen euro uitgegeven op dit begrotingsartikel. De minister verwacht, op basis van een extrapolatie, te landen op een uitgave van 2,7 miljoen euro in 2019. Er is dus een besparing maar anderzijds zijn er ook middelen over.

VDAB (JB0-1JDB2CY-IS)

Vraag: kan de minister toelichten welke middelen er zijn binnen de begroting van de VDAB om zowel de begeleiding van mensen met arbeidsongeschiktheid als de samenwerking met het RIZIV en de betrokken partners te financieren? Waar zijn die middelen te vinden in de begroting van de VDAB?

De minister antwoordt dat de middelen die in 2020 beschikbaar zijn voor begeleiding van mensen met een arbeidsongeschiktheid, inclusief samenwerking met RIZIV, in totaal 50,9 miljoen euro bedragen. Vanuit het RIZIV staan daar 16 miljoen euro opbrengsten tegenover in 2020.

De samenwerking met andere betrokken partners is beperkt. Hiervoor is nog in een budget van ongeveer 500.000 euro voorzien.

Vraag: kan de minister een overzicht geven van de evolutie van respectievelijk de instroom, de voortijdige stopzettingen, de afgeronde trajecten en de uitstroom naar werk van de respectievelijke vormen van Vlaams werkplekklere door de VDAB en partners voor de jaren 2016 tot en met 2019?

De minister zal het gevraagde cijfermateriaal als bijlage aan het verslag laten toevoegen.

Vraag: kan de minister een overzicht geven van de instroom en het aantal tewerkstellingen in het kader van PWA respectievelijk wijkwerken voor 2017 tot en met 2019 en de doorstroom naar regulier werk?

De minister zal het gevraagde cijfermateriaal als bijlage aan het verslag laten toevoegen.

Vraag: betreft ESR-code 34.31 – ESR-begroting VDAB. De toelichting vermeldt op p. 82 dat de eigen ontvangsten uit IBO en werkplekklere voor de begrotingsopmaak 2020 met 22.315.000 euro dalen. Volgens de toelichting verwacht de VDAB "dat de dienstverlening gekoppeld aan deze eigen ontvangsten ook evenredig daalt met hetzelfde bedrag." Kan de minister deze alinea uit de begrotingstoelichting verduidelijken?

De minister antwoordt dat de eigen ontvangsten uit het IBO-stelsel de premie (ge-koppeld aan de loonschaal) per werkzoekende betreft die aan de werkgever wordt gefactureerd. De VDAB betaalt aan de werkzoekende bovenop zijn werkloosheidsvergoeding een IBO-premie uit, evenals een mogelijke verplaatsingsvergoeding en kinderopvangvergoeding. Een daling van het aantal IBO's vertaalt zich dan zowel in een daling aan ontvangsten als aan de uitgavenzijde.

Focus op talent (JB0-1JDB2IC-WT)

Vraag: er wordt voor Focus op talent in 13.155.000 euro voorzien voor een aantal engagementen. Kan de minister een overzicht geven van hoe dit budget over de verschillende engagementen wordt verdeeld? Kan een overzicht worden gegeven van de verdeling van de besparing van 6 procent over de verschillende engagementen?

De minister bevestigt dat op het begrotingsartikel Focus op talent in de begroting 2020 effectief 13,1 miljoen euro vastleggingskrediet beschikbaar is. De generieke besparing van 6 procent op dit artikel bedraagt 832.000 euro. Onder dit begrotingsartikel ressorteren vervolgens een aantal basisallocaties, onder meer:

- de samenwerkingsakkoorden 'mobiliserende strategie';
- de werkbaarheidscheques;
- de versterkende acties ter ondersteuning van het talentenbeleid en werkbaar werk;
- communicatie;
- addenda convenants met VVSG en VIVO;
- subsidies vzw Tracé Brussel;
- project praktijkteksten dienstenchequesector.

De verdere verdeling van het totaalbudget op het begrotingsartikel moet nog worden opgemaakt. De voorziene invulling van het Focus op talent-beleid komt volgens de minister niet in het gedrang.

Ondersteuningsmaatregelen beleidsveld Sociale Economie en duurzaam en sociaal ondernemerschap (JB0-1JEB2GA-WT)

Vraag: er wordt in drie initiatieven voor ondersteuning voorzien, met name inrichting collectieve dienstverlening aan sociaaleconomische ondernemingen, steun voor innovatie en steun voor bevordering van het sociaal ondernemerschap. Hiervoor wordt 3,5 miljoen euro ingeschreven. Kan de minister verduidelijken welke middelen naar de opgesomde initiatieven gaan? Kan de minister een overzicht geven van de verdeling van de besparing van 195.000 euro op de middelen voor uitvoering van het Ondersteuningsdecreet?

De minister antwoordt dat via de maatregel 'activiteitencoöperaties' werkzoekenden worden begeleid die een zelfstandige activiteit willen opstarten binnen een beschermde omgeving. Speciale aandacht gaat naar de begeleiding van werkzoekenden in een kansengroep. Voor de werkingstoelage van de vijf erkende activiteitencoöperaties is een maximaal jaarlijks budget voorzien van 750.000 euro.

Daarnaast is er een budget van 750.000 euro voor de subsidieoproepen 'oprichting en starters'. Deze oproep ondersteunt starters in de opstartfase van een sociale onderneming.

De oproep 'innovatie' ondersteunt het conceptualiseren en ontwikkelen van innovatieve activiteiten op operationeel niveau. Daarnaast kan het optimaliseren en innoveren van de bestaande bedrijfsprocessen om toekomstgericht te ondernemen en optimaal te kunnen reageren op toekomsttrends in aanmerking komen. Deze subsidieoproepen staan continu open. De besteding is afhankelijk van de vraag en de beoordeling van de aanvragen.

Verder is er 448.000 euro beschikbaar voor de initiatieven in het kader van het maatschappelijk verantwoord ondernemen.

De overige ondersteuningsmiddelen (1.552.000 euro) worden ingezet ter ondersteuning van de sociale economie en het sociaal ondernemerschap. Hierbij dient

het decreet betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen als regelgevende en beleidsmatige kapstok. Deze middelen worden flexibel ingezet om snel te kunnen inspelen op de noden van de sector.

De besparing van 195.000 euro zal worden gerealiseerd op de overige ondersteuningsmiddelen.

Collectief maatwerk (JB0-1JEB2HA-WT)

Vraag: voor het collectieve maatwerk is er 5 miljoen euro aan bijkomende middelen uit de competitiviteitsprovisie voor het zogenaamde groeipad beschikbaar. Kan de minister toelichten over hoeveel bijkomende tewerkstellingen het gaat?

De minister antwoordt dat met deze 5 miljoen euro een groeipad van ongeveer 200 vte kan worden gerealiseerd.

Vraag: kan de minister de negatieve indexering van 80.000 euro verklaren?

Het antwoord op deze vraag is begrotingstechnisch van aard, stelt de minister. Het begrotingsartikel van collectief maatwerk is bij begrotingsaanpassing 2019 gewijzigd van structuur. Het inhoudelijk structuurelement is namelijk gewijzigd van activering naar activering sociale economie. Door deze wijziging werd het volledige krediet inclusief indexering bij de begrotingsaanpassing 2019 gecompenseerd van het oude begrotingsartikel naar een nieuw begrotingsartikel. In deze compensatie was een indexering van 600.000 euro vervat.

De indexering van min 80.000 euro is het resultaat van het actualiseren van de verwachte evolutie van de gezondheidsindex van 2020. Deze werd namelijk naar beneden bijgesteld van 1,6 procent naar 1,5 procent.

De totale index op dit begrotingsartikel bedraagt dus 520.000 euro, maar is gespreid in de kredietevolutie over de componenten 'index' en 'compensatie'.

Lokale diensteneconomie (JB0-1JEB2HB-WT)

Vraag: kan de minister de negatieve indexering van 58.000 euro verklaren?

Ook dit antwoord is begrotingstechnisch van aard, vervolgt de minister. Het begrotingsartikel voor de lokale diensteneconomie is bij begrotingsaanpassing 2019 gewijzigd van structuur. Het inhoudelijk structuurelement is namelijk gewijzigd van activering naar activering sociale economie. Door deze wijziging werd het volledige krediet inclusief index bij begrotingsaanpassing 2019 gecompenseerd van het oude begrotingsartikel naar een nieuw begrotingsartikel. In deze compensatie zat een index van 433.000 euro vervat.

De index van min 58.000 euro is het resultaat van de reeds vermelde update van de verwachte evolutie van de gezondheidsindex van 2020, met een bijstelling van 1,6 procent naar 1,5 procent.

De totale index op dit begrotingsartikel bedraagt dus 375.000 euro, maar is gespreid in de kredietevolutie over de componenten 'index' en 'compensatie'.

Betaald educatief verlof en Start- en stagebonus (JB0-1JFB2FB-WT)

Vraag: kan de minister voor de besparing van 4.258.000 euro vermelden hoe deze concreet wordt gerealiseerd voor elke artikelonderdeel (start- en stagebonus,

betaald educatief verlof en opleidingscheques)? Wat is de concrete impact, bijvoorbeeld op de terugbetaling per uur?

De minister antwoordt dat de opleidingsincentives momenteel in transitie zijn. De maatregel betaald educatief verlof dooft uit en werd vervangen door het opleidingsverlof. De nieuwe maatregel Vlaams opleidingsverlof is op 1 september 2019 in werking getreden. Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk hoe snel deze nieuwe maatregel op gang zal komen. Bij de begrotingsaanpassing 2020 zal daar al meer zicht op zijn en zal de impact van de besparing opnieuw worden ingeschat.

2.3. Replieken

2.3.1. *Tussenkomen van de leden*

Axel Ronse begrijpt uit het antwoord van de minister dat in 2019 21,6 miljoen euro werd gebudgetteerd voor de aanwervingsincentive voor langdurig werkzoekenden maar dat verwacht wordt dat slechts 2,7 miljoen euro zal worden uitgegeven. Dat is toch een grote onderbenutting. Het regeerakkoord zegt wel dat deze maatregel zal worden geëvalueerd.

Het lid komt terug op de onrust in de dienstenchequesector en de vraag naar de rentabiliteit van de dienstenchequebedrijven. Die ontvangen 23 euro per cheque, een bedrag dat wordt betaald door de klanten en de Vlaamse overheid. De loonkost zou ongeveer 20,50 euro bedragen. Het regeerakkoord zegt dat dit zal worden bestudeerd. *Axel Ronse* vraagt of er in de begroting middelen beschikbaar zijn om in een hefboom te voorzien voor het verhogen van de rentabiliteit van de sector.

Meyrem Almaci verwijst naar een communicatie van de minister van Binnenlands Bestuur dat er bij de VDAB 419 jobs zouden verdwijnen. Na de besparingen van de vorige legislatuur wordt er opnieuw voor gekozen om te besparen bij de VDAB. De minister vermeldt zelf het bedrag van 31 miljoen euro. Het Rekenhof maakt ook dit jaar opnieuw opmerkingen bij de begroting van de VDAB, onder meer over de doelgerichtheid van het inhoudelijk structurerend element activering en de mismatch tussen ontvangsten en uitgaven (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 16/1). De vraag is of de besparingen tot een efficiëntere werking zullen leiden. Het lid vraagt daarom een harde analyse van het Rekenhof van het cumulatieve effect van de besparingen tijdens de vorige en huidige regeerperiode. Inzake de kmo-portefeuille streeft de minister naar efficiëntie, maar *Meyrem Almaci* vraagt dat ook de efficiëntie van de tenders van de VDAB wordt onderzocht. Het lid krijgt duidelijke signalen van het werkveld dat het daar fout loopt. De uitbestedingen aan interimkantoren zijn misschien goedkoper en ingegeven vanuit besparingsoverwegingen maar contraproductief voor de doelstellingen van de VDAB.

Het lid vraagt zich af of de besparingen en uitbestedingen zich op termijn niet zullen keren tegen het beoogde beleid inzake de herinschakeling van werklozen, inactieven en mensen die terug aansluiting zoeken bij de arbeidsmarkt. Het Rekenhof merkt op dat de brede invulling van de term activering het ISE minder doelgericht op werkzoekenden dreigt te maken en tot gevolg heeft dat het minder duidelijk is aan wie de overheidssteun uiteindelijk ten goede komt. Het lid vraagt zich af of de middelen niet ten goede komen aan derden die een nieuw winstmodel ontdekken in plaats van aan kwetsbaren op de arbeidsmarkt. Komt er een onderzoek van het Rekenhof naar de impact van de gecumuleerde besparingen en de tendering? Voor *Meyrem Almaci* is dit een fundamentele vraag om het effect van de activeringsmaatregel te kunnen beoordelen. In het andere geval zal het bij een ideologisch steekspel blijven.

Axel Ronse heeft op zich geen bezwaar tegen een doorlichting door het Rekenhof. Het lid heeft wel niet de indruk dat de tendering als een mislukking wordt

gepercipieerd. Het wordt integendeel gezien als een kans om meer op maat van doelgroepen te werken. Het regeerakkoord ziet de VDAB ook als regisseur die slim met de private en non-profitsector samenwerkt om de doelstellingen te halen. Dat verantwoordt de budgettaire keuze om met minder middelen meer te doen.

Meyrem Almaci verduidelijkt dat ze een doorlichting vraagt naar aanleiding van een opmerking van het Rekenhof over de begroting. Het is de taak van het Rekenhof om dergelijke opmerkingen te maken. Ook van het werkveld krijgt zij signalen over de inefficiëntie en de contraproductiviteit van de tendering. De VDAB neemt nu al voor een groot deel de regisseursrol op zich. Haar vraag is of het Rekenhof tegen het einde van het zittingsjaar een analyse kan maken van de doelmatigheid van de uitbestedingen en de impact van de gecumuleerde besparingen. Dit om een voortdurende discussie over de efficiëntie te vermijden.

Tom Ongena verwijst naar de discussie over de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid in de commissie Binnenlands Bestuur. Daaruit bleek dat rekening werd gehouden met de opmerkingen naar aanleiding van de personeelsbesparingen in de vorige regeerperiode. Toen werd gekozen voor een lineaire besparing, wat aanleiding heeft gegeven tot opmerkingen van het Rekenhof en het voorzitterscollege van de Vlaamse administratie. Nu is er geen lineaire besparing maar wordt er per departement naar verschillende criteria gekeken, waaronder de vergrijzingsgraad en de continuïteit van de dienstverlening. Dat geldt dus ook voor de besparingen bij de VDAB, waarbij rekening werd gehouden met deze factoren.

In zijn contacten met het werkveld hoort Tom Ongena geen negatieve signalen wat de opleidingen betreft. Hij heeft er geen bezwaar tegen dat dit wordt onderzocht, maar vraagt om dit minder met een ideologische bril te bekijken.

2.3.2. Antwoorden van de minister

Minister *Hilde Crevits* bevestigt de cijfers over het budget voor de aanwervingsincentive voor langdurig werkzoekenden. Er is inderdaad veel minder uitgegeven dan begroot. Ze wil het budget echter nog niet wijzigen vooraleer de maatregel wordt geëvalueerd.

De opmerking van het Rekenhof over de mismatch tussen ontvangsten en uitgaven in de VDAB-begroting is volgens de minister een technische opmerking. Die zal bij de begrotingsaanpassing worden bekeken. Voor de opmaak van de begroting werd nu gewerkt met inhoudelijke structuurelementen en dat veronderstelt een hele aanpassing.

Wat de vraag naar het onderzoek van de doelmatigheid betreft, merkt de minister op dat zij nieuw is als minister van Werk en dat ook de leidend ambtenaar van de VDAB nieuw is. Dat kan een handicap zijn maar ook een voordeel. Zowel de minister als de leidend ambtenaar hebben de intentie om de VDAB als een slagkrachtige organisatie te behouden en verder uit te bouwen. Los van het budget, staat de VDAB voor een enorme opdracht en dat geldt ook voor de interne werking. De minister is bezorgd over de burn-outcijfers en het personeelsverloop. Er zal empathisch naar het personeel moeten worden geluisterd om de voltallige organisatie te engageren om de regisseursrol uit te werken en op te nemen. Uit de gesprekken die de minister had, blijkt dat vele medewerkers van de VDAB daar enthousiast over zijn. Maar er is nog veel werk aan de winkel om de richting uit te zetten.

De minister wil de oefening maken rond het werken met tenders. Maar tenders zijn nodig omdat bepaalde doelgroepen anders totaal niet zouden worden bereikt. Het moet echter een middel zijn en geen doel op zich. Uitbesteden kan voor de minister alleen als het een meerwaarde heeft voor de organisatie. Waar is het een meerwaarde en waar zorgt het ervoor dat expertise wegvloeit uit de VDAB? Als minister

van Openbare Werken heeft de minister vroeger een gelijkaardige oefening laten maken. Wat kan er in huis gebeuren door eigen ingenieurs en wat kan worden uitbesteed zonder dat het departement aan expertise inboet en daardoor afhankelijk wordt van derden?

Of het Rekenhof daarvoor moet worden ingeschakeld laat de minister aan het parlement over. Als minister heeft ze aan de nieuwe leidend ambtenaar gevraagd een SWOT-analyse te maken. Hij is gemotiveerd om de zwaktes van de organisatie aan te pakken en werkt aan een transitieplan met de sociale partners, die een belangrijke rol in de VDAB spelen. Het is nu, aan het begin van de regeerperiode, een goed moment om de sterktes en zwaktes te analyseren, maar de oefening moet wel worden aangepakt op een manier dat ze motiverend blijft voor de organisatie van de VDAB. Een goed werkende VDAB is noodzakelijk om de beleidsdoelstellingen te halen.

De besparingen zijn inderdaad toegelicht en besproken in de commissie Binnenlands Bestuur. Op personeel besparen is nooit gemakkelijk. Het is bij de overheid een gebruikelijke techniek om mensen die afvloeien niet te vervangen. De minister heeft daar geen bezwaar tegen, maar het moet wel gebeuren in het kader van een plan. De VDAB is een extern verzelfstandigd agentschap en de minister zal zich niet te veel bemoeien met deze oefening. Het is wel afgesproken dat het op een oordeelkundige wijze moet gebeuren en zonder afbreuk te doen aan de slagkracht van de organisatie. Het is ook waar dat de VDAB in de vorige legislatuur minder heeft moeten besparen. In andere instellingen heeft de minister al gemerkt dat focussen op de corebusiness ook positieve gevolgen kan hebben voor de organisatie en de motivatie van het personeel. In de praktijk zal moeten blijken hoe dit kan worden gerealiseerd. De motivatie is er zeker.

Wat de vraag over de rentabiliteit van de dienstenchequebedrijven betreft verwijst de minister naar de actuele vragen in de plenaire vergadering van 27 november 2019 (*Hand. VI.Parl. 2019-20, nr. 10*). Ze maakt nog de bedenking dat deze bedrijven ook de voordelen van de taxshift hebben genoten. Er wordt nu een oefening gemaakt om te bekijken wat de impact is van de gevraagde loonsverhoging van 1,1 procent, hoewel dat een debat is dat door werkgevers en werknemers wordt gevoerd. De minister is wel bereid te zoeken naar middelen in het kader van een ESF-oproep inzake werkbaar werk, een hele grote uitdaging in de sector. Er wordt ook nagegaan of er bij de VDAB middelen kunnen worden vrijgemaakt voor de instroomtrajecten en coaching.

Meyrem Almaci dankt de minister voor haar antwoord. Ze wil mee nadenken over het verhogen van de transparantie en de efficiëntie. Haar voorstel is het Rekenhof als neutraal orgaan de doorlichting te laten doen, met als bijzonder aandachtspunt de gecumuleerde impact van de besparingen. Het lid heeft geen probleem met een interne analyse door het management van de VDAB maar er zou toch ook een externe oefening moeten gebeuren. De uitdagingen in het regeerakkoord zijn zeer groot en een dergelijke aanpak is dan ook logisch, dat is geen kwestie van wantrouwen ten aanzien van de VDAB. Bij uitbestedingen kan het niet de bedoeling zijn dat de expertise verhuist naar externe partners die het personeel beter betalen maar dan wel de factuur voorleggen.

III. INDICATIEVE STEMMING

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020 wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 9 stemmen tegen 4.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Maike DE VREESE
Caroline GENNEZ,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

5G	vijfde generatie mobiele netwerk
AI	artificiële intelligentie
AMS	Antwerp Managementschool
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
BOF	Bijzonder Onderzoeksfonds
DAC	derde arbeidscircuit
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
ETS	emissions trading scheme
EU	Europese Unie
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
FFEU	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen
gesco	gesubsidieerde contractueel
IBO	individuele beroepsopleiding (in een onderneming)
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
IOF	Industrieel Onderzoeksfonds
ISE	inhoudelijk structuurelement
KMDA	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen
kmo	kleine of middelgrote onderneming
nv	naamloze vennootschap
O&O	onderzoek en ontwikkeling
PIO	Programma Innovatieve Overheidsopdrachten
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
PWA	plaatselijk werkgelegenheidsagentschap
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SBO	Strategisch Basisonderzoek
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SINE	sociale inschakelingseconomie
SOC	strategisch onderzoekscentrum
SWOT	strengths, weaknesses, opportunities, threats
SWT	stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag
UNU-CRIS	United Nations University – Comparative Regional Integration Studies
VAK	vastleggingskrediet
VARIO	Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VEK	vereffeningskrediet
VIB	Vlaams Instituut voor Biotechnologie
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VIVO	Vlaams Instituut voor Vorming en Opleiding in de Social Profit
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLIZ	Vlaams Instituut voor de Zee
VOP	Vlaamse ondersteuningspremie
VPM	Vlaamse Participatiemaatschappij
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WSE	Werk en Sociale Economie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)

BIJLAGE:

Bijkomende antwoorden van minister Hilde Crevits

Kan de Minister een overzicht geven van de evolutie van respectievelijk instroom, voortijdige stopzettingen, afgeronde trajecten en uitstroom naar werk van de respectievelijke vormen van Vlaams werkplekleren door VDAB en partners voor de jaren 2016 t/m 2019?

Onderstaande tabel geeft per vorm van werkplekleren weer hoeveel trajecten er per jaar werden opgestart.

Actie	2016	2017	2018	2019 (t.e.m. oktober)
Activeringsstage	690	688	670	532
Beroepsverkennde stage	6.788	6.488	6.928	6.268
Opleidingsstage	23.060	20.694	18.689	14.059
Beroepsinlevingsstage	1.269	2.090	2.038	1.612
Individuele Beroepsopleiding	15.257	15.120	13.674	9.591
Instapstage	300	106	21	
Werkervaringsstage		224	1.629	2.356
Eindtotaal	47.364	45.410	43.649	34.418

Onderstaande tabel geeft per vorm van werkplekleren weer hoeveel trajecten er per jaar voortijdig werden stopgezet.

Actie	2016	2017	2018	2019 (t.e.m. oktober)
Activeringsstage	129	148	100	121
Beroepsverkennde stage	481	555	618	607
Opleidingsstage	827	736	774	695
Individuele Beroepsopleiding	4.542	4.345	4.395	3.283
Instapstage	96	54	7	
Werkervaringsstage		33	328	782
Eindtotaal	6.075	5.871	6.222	5.488

Onderstaande tabel geeft per vorm van werkplekleren weer hoeveel trajecten er per jaar werden uitgevoerd.

Actie	2016	2017	2018	2019 (t.e.m. oktober)
Activeringsstage	500	511	481	394
Beroepsverkennde stage	5.971	5.668	5.760	5.217
Opleidingsstage	21.088	18.708	16.620	13.428
Individuele Beroepsopleiding	10.254	10.113	9.860	6.551
Instapstage	207	72	19	
Werkervaringsstage		88	574	1.405
Eindtotaal	38.020	35.160	33.314	26.995

De uitstroom na werkplekleren kan enkel worden weergegeven voor de Individuele Beroepsopleiding en wordt enkel gemeten zes maanden na het einde van het traject. Deze gegevens zijn nog niet beschikbaar voor 2019.

Uitstroom 6 maanden na IBO	2016	2017	2018
Totaal aantal contracten	11.885	11.743	11.119
Aantal uitgestroomd	10.984	10.896	10.272
% uitstroom naar werk	92,42 %	92,79 %	92,38 %

Uitstroom naar werk wordt verder niet specifiek gemeten na een begeleidingsactie (tenzij in het kader van de financiering van bepaalde partners). De reden hiervoor is dat in de filosofie van het Sluitend Maatpak de begeleiding in principe loopt tot de klant aan het werk gaat. Wel wordt de uitstroom naar werk gemeten op 3/6/12 maanden na de instroom in de werkloosheid.

Kan de Minister een overzicht geven van de instroom/aantal tewerkstellingen in het kader van PWA respectievelijk wijkwerken voor 2017 t/m 2019 en de doorstroom naar regulier werk?

Onderstaande tabel is gebaseerd op cijfers tot en met oktober 2019 en geeft alle dossiers die per jaar werden toegeleid weer. Eén persoon kan meerdere dossiers hebben en zal dus ook meerdere keren in deze tabel voorkomen. Personen met recht op overgangsmaatregel zijn afkomstig uit het voormalige PWA-stelsel. De toeleidingen in 2017 liggen hoger, omwille van het grote aandeel ex-PWA'ers dat reeds besloten had om de overstap naar wijk-werken te maken.

Alle toegeleide dossiers	2017	2018	2019 (t.e.m. oktober)
Met recht op overgangsmaatregel	6.820	518	192
Zonder recht op overgangsmaatregel	156	2.297	2.555
Eindtotaal	6.976	2.815	2.747

Om te weten hoeveel tewerkstellingen er waren tot en met oktober 2019, kan gekeken worden naar het aantal wijk-werkdossiers met prestaties. Gegevens m.b.t. prestaties zijn slechts beschikbaar t.e.m. september 2019.

Alle toegeleide dossiers met prestaties	2017	2018	2019 (t.e.m. september)
Met recht op overgangsmaatregel	6.106	455	135
Zonder recht op overgangsmaatregel	51	1.746	1.731
Eindtotaal	6.157	2.201	1.866

Onderstaande tabel geeft de uitstroom naar werk als werknemer of als zelfstandige in de loop van 3 maanden na het einde van wijk-werken weer tot en met september 2019. Duurzaam aan het werk betekent dat de klant aan het werk was 1 maand en 3 maanden na het einde van wijk-

werken. Gegevens met betrekking tot de uitstroom naar het Normaal Economisch Circuit zijn niet beschikbaar voor wijk-werken.

Uitstroom naar werk in de loop van 3 maanden na het einde van wijk-werken	Met recht op overgangsmaatregel	Zonder recht op overgangsmaatregel	Totaal
Aan het werk als werknemer	23,47 %	26,58 %	25,13 %
Waarvan duurzaam aan het werk als werknemer	92,99 %	80,10 %	85,71 %
Aan het werk als zelfstandige	0,75 %	0,78 %	0,77 %
Waarvan duurzaam aan het werk als zelfstandige	90,00 %	83,33 %	86,36 %

Kan de Minister een overzicht geven voor de jaarlijkse instroom/tewerkstellingen in het kader van artikel 60 Leefloonwet respectievelijk tijdelijke werkervaring leefloon voor de jaren 2017 t/m 2019 en de uitstroom naar regulier werk? Welk aandeel van de wijkwerkers was voordien actief binnen het PWA-stelsel?

Het aandeel van de wijk-werkers dat voordien actief was binnen het PWA-stelsel is bij het antwoord op voorgaande deelvraag terug te vinden.

Onderstaande tabel geeft het aantal opgestarte TWE-OCMW-trajecten per jaar tot en met oktober 2019 weer. Daarnaast wordt ook weergegeven voor hoeveel trajecten er tijdig werk en dus een tijdige art. 60§7-tewerkstelling is.

	2017	2018	2019 (t.e.m. oktober)
Aantal opgestarte TWE-OCMW-trajecten	5.464	5.656	4.704
Waarvan trajecten met tijdig werk (en dus art. 60§7-tewerkstelling)	4.858	4.920	3.934*

*De art. 60§7-tewerkstelling moet ten laatste twee maanden na de start van het TWE-OCMW-traject starten. Indien we de klanten meetellen voor wie er nog geen tijdig werk is, maar voor wie dit wel nog kan, dan komen we aan 4.192 TWE-OCMW-trajecten.

De uitstroom naar het Normaal Economisch Circuit wordt op twee momenten gemeten: 1 dag na het einde van het TWE-OCMW-traject en 3 maanden na het einde van het TWE-OCMW-traject. Ook deze tabel is gebaseerd op cijfers tot en met oktober 2019.

Uitstroom naar werk	1 dag na het einde van het TWE-OCMW-traject	3 maanden na het einde van het TWE-OCMW-traject
Normaal Economisch Circuit	23,87 %	32,34 %
Normaal Economisch Circuit in Sociaal Economiebedrijf	4,32 %	4,92 %

Net als bij wijk-werken kan er naar de uitstroom in de loop van 3 maanden na het einde van TWE-OCMW gekeken worden. In deze tabel kan echter geen onderscheid worden gemaakt naar het circuit van de tewerkstelling.

Uitstroom naar werk in de loop van 3 maanden na het einde van TWE-OCMW	Totaal
Aan het werk als werknemer	64,50 %
Waarvan duurzaam aan het werk als werknemer	83,38 %
Aan het werk als zelfstandige	1,21 %
Waarvan duurzaam aan het werk als zelfstandige	79,22 %

Kan de Minister een overzicht geven van de opgestarte trajecten in 2018 en 2019 in het kader van de tijdelijke werkervaring langdurig werkzoekenden met, indien het project afgerond is, de uitstroom naar regulier werk?

Onderstaande tabel (TWE-tender voor werkzoekenden) geeft het aantal opgestarte TWE-trajecten en de positieve uitstroom per jaar weer tot en met oktober 2019.

	2018	2019 (t.e.m. oktober)
Aantal opgestart	3.761	3.634
Aantal beëindigd	2.992	864
Aantal uitgestroomd	868	187
Positieve uitstroom	29,0%	21,6%